

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇMİMARLIK ANABİLİM DALI
İÇMİMARLIK PROGRAMI**

**TARİHİ YAPILARDA TAŞINABİLİR ISLAK
HACİMLERİN İLAVESİNDE MÜDAHALE
YÖNTEMLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Gizem ARIKAN AYKUT**

**Danışman
Prof. Dr. Onur ALTAN**

İstanbul – 2015

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İç Mimarlık Anabilim Dalı İç Mimarlık Programı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi **GİZEM ARIKAN AYKUT** tarafından hazırlanan “**Tarihi Yapılarda Taşınabilir Islak Hacimlerin İlavesinde Müdahale Yöntemleri**” adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 14.01.2015

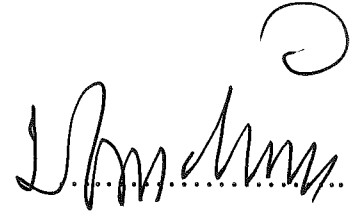
(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

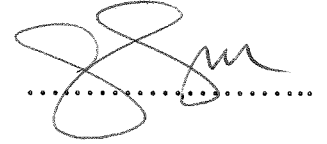
Jüri Üyesi : Prof.Dr.Onur ALTAN
Danışman –HAL.Üniv. Mimarlık ABD Öğr.Üyesi

Üyesi : Prof.Dr.Vefa ÇETİN
HAL.Üniv. Mimarlık ABD Öğr.Üyesi

Jüri Üyesi : Doç.Dr.Fusun S.KARİPTAŞ
HAL.Üniv.İç Mimarlık ABD Öğr.Üyesi

Üyesi : Prof.Dr.Aydın ESEN
HAL.Üniv. Mimarlık ABD Öğr.Üyesi (Yedek)

.....

Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Jülide EDİRNE
HAL.Üniv. Endüstri Ürü.Tas.ABD Öğr.Üyesi (Yedek)

.....

ÖNSÖZ

İstanbul'un tarihi ve mimari dokusunun önemli bir parçası olan tarihi oteller, kendi dönemleri ve dokuya uygunluklarına göre değerlendirilmiştir.

Bütün bir kent dokusunu oluşturan mekanları, koruyarak günümüze kazandırmak için bir alternatif olan mobil ıslak hacimlerin öneminden bahsedilmiştir. Kolay uygulanabilirliği sayesinde konuyu, tarihi yapıları korumakla günümüze uyarlamak ikileminden kurtarmıştır.

Bu bağlamda ülkemizde yeni kullanılmaya başlanan mobilite sistemlere yer verilmiş, doğru alternatif olarak sunulmuştur.

Öncelikle bu süreçte benimle bilgi ve deneyimlerini paylaşan hocam Prof. Dr. Onur ALTAN'a teşekkür ederim.

Lisans eğitimimle başlayan ve yüksek lisansla devam eden İçmimarlık serüvenimde akademik bilgi ve manevi desteğini esirgemeyen hocam Doç. Dr. Füsun SEÇER KARİPTAŞ'a teşekkür ederim.

Daha sonra bana akademik deneyimleriyle yardımcı olan akademisyen arkadaşım N.Cihan CAMGÖZ'e teşekkür ederim.

Tüm bunların yanında maddi manevi tüm desteklerinden dolayı sevgili aileme ve her zaman yanımda olan, desteğini hissettiren sevgili eşime teşekkürü borç bilirim.

İstanbul, 2015

Gizem ARIKAN AYKUT

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ŞEKİLLER.....	iii
ÖZET.....	vi
SUMMARY	vii
1. GİRİŞ	1
2. TARİHİ YAPILARDA ISLAK HACİMLERİN İNCELENMESİ.....	2
2.1. İlk İstanbul Otelleri	2
2.1.1. Tarihçeleri	3
2.1.2. Bugünkü İşlevleri	11
2.1.3. Islak Hacim Yerleşimleri ve Dokuya Uygunlukları.....	18
2.2. Mekandan Kazanım İçin Kullanılan Mobil Islak Hacimler	22
2.3. Tarihi Mekanlarda Koruma Amacıyla Kullanılan Mobil Islak Hacimler ...	25
2.4. İş Gücü ve İşçilik Kalitesi Amacıyla Kullanılan Mobil Islak Hacimler	26
3. ISLAK HACİM.....	29
3.1. Tanımı	29
3.2. Eylem Alanları	29
3.2.1. Mutfak.....	29
3.2.2. Mutfağın Düzenlenmesi	37
3.2.3. Banyo	45
3.3. Islak Hacimde Tesisat	52
3.3.1. Tanımı	52
3.3.2. Planlama ve Tasarım	53
3.3.3. Kullanılan Gereçler	53
4. MOBİL KONUT KAVRAMI.....	66
4.1. Mobil Konut Nedir?	66
4.1.1. Mobil Konut Tarihçesi	66
4.2. Mobil Islak Hacimler.....	69
4.2.1. Mobil Banyolar	69

4.2.2.	Mobil Mutfaklar	71
4.3.	Mobil Islak Hacimde Tesisat.....	73
4.3.1.	Kurulumu	74
4.3.2.	Sökülüp Zarar Vermeden Kaldırılması	75
5.	UYGULAMA ÖRNEKLERİ.....	76
5.1.	Büyükada Splendid Palas Otel Örneği	76
5.1.1.	Tarihçesi.....	76
5.1.2.	Restorasyonu ve Bugünkü İşlevi.....	78
5.1.3.	Mobil Islak Hacim Yerleşimi ve Dokuya Uygunluğu	79
5.2.	Büyükada Meziki Hotel Örneği ve Proje Geliştirilmesi	79
5.2.1.	Tarihçesi.....	80
5.2.2.	Restorasyonu ve Bugünkü İşlevi.....	80
5.2.3.	Islak Hacimlerin Bugünkü Durumu	81
5.2.4.	Projenin Binaya Sağlayacağı Katkı.....	83
5.2.5.	Eski ve Yeni Çizimler	85
5.2.6.	Fotoğraflar.....	89
6.	SONUÇ	93
7.	KAYNAKLAR	95
a)	Akademik Kaynaklar ve Kitaplar	95
b)	İnternet Kaynakları	97
8.	ÖZGEÇMİŞ	99

ŞEKİLLER

Sayfa No.

Şekil 2.1 Petala Otel (Genim, 2006)	3
Şekil 2.2 Tokatlıyan Otel	4
Şekil 2.3 1910 tarihli Tokatlıyan Otel fotoğrafı (Genim, 2006)	4
Şekil 2.4 Büyük Londra Oteli'nden Haliç Manzarası- Büyük Londra Oteli web sitesi	5
Şekil 2.5 Büyük Londra Oteli girişi- Büyük Londra Oteli web sitesi.....	5
Şekil 2.6 Büyük Londra Otelinin Yemek Salonu-Büyük Londra Oteli web sitesi	6
Şekil 2.7 Pera Palas cephe görüntüsü (Çelik Gülersoy).....	7
Şekil 2.8 Summer Palace Otel (Genim, 2006)	8
Şekil 2.9 Royal Oteli (Çelik Gülersoy)	9
Şekil 2.10 Plaj Oteli deniz tarafı cephe görüntüsü 1980 (Çelik Gülersoy,97).....	10
Şekil 2.11 Plaj Oteli cadde cephesi 1980 (Pars Tuğlacı, 95)	10
Şekil 2.12 Yabancılar Oteli cephe görüntüsü (Pars Tuğlacı, 95).....	11
Şekil 2.13 Pera Palas cephe görüntüsü-Pera Palas web sitesi.....	12
Şekil 2.14 Pera Palas 101 no'lu odası oturma alanı-mimnap web sitesi.....	12
Şekil 2.15 Pera Palas 101 no'lu oda-mimnap web sitesi	13
Şekil 2.16 Pera Palas iç mekan görüntüsü- Pera Palas web sitesi (2013).....	13
Şekil 2.17 Pera Palas balo salonu- Pera Palas web sitesi (2013)	14
Şekil 2.18 Tepebaşı Oteli cephe görüntüsü (Elif Çelebi, 2008).....	14
Şekil 2.19 Princess Hotel cede cephesi-Büyük Ada Princess Hotel Web Sitesi.....	15
Şekil 2.20 Princess otel oda içi görüntüsü-Büyük Ada Princess Hotel Web Sitesi ...	16
Şekil 2.21 The Grand Tarabya Oteli – Sabah Gazetesi web sitesi (2013)	16
Şekil 2.22 Büyük Londra Oteli aslı korunarak yenilenen cephe görüntüsü- Büyük Londra Oteli web sitesi	17
Şekil 2.23 Büyük Londra Oteli yenilenen giriş bölümü- Büyük Londra Oteli web sitesi	17
Şekil 2.24 Otelin eskiden yemek salonu olarak kullanılan günümüzdeki görüntüsü- Büyük Londra Oteli web sitesi.....	18
Şekil 2.25 Pera Palas Banyo- Pera Palas web sitesi- (2013).....	19
Şekil 2.26 Büyük Londra Oteli Banyo-booking web sitesi	19
Şekil 2.27 Grand Tarabya Otel banyo-Grand Tarabya web sitesi- (2013)	20
Şekil 2.28 Princess Otel banyo-booking web sitesi	21
Şekil 2.29 Princess Otel banyo içi duşa kabin- Princess Otel web sitesi.....	21
Şekil 2.30 Küçük otel odasına örnek-booking web sitesi	22
Şekil 2.31 Dar alanda banyo çözümü-booking web sitesi	23
Şekil 2.32 Dar alanda çözülen banyonun lavabo konumu-booking web sitesi.....	23
Şekil 2.33 Tasarım mobil ıslak hacim örneği-Dornob web sitesi	24
Şekil 2.34 Tasarım mobil ıslak hacim dış kapak alternatifleri-Dornob web sitesi	25
Şekil 2.35 Çok fonksiyonlu mobil ıslak hacim Harris A. tasarımı-greendiary web sitesi	25

Şekil 2.36 Hong Kong Shangai Bank Hong Kong merkez Binası girişi-creative home idea web sitesi	27
Şekil 2.37 HSBC Bank Hong Kong Binası- facadesconfidential web sitesi	27
Şekil 2.38 Aldar Gökdeleni inşaatı– digiturk web sitesi.....	28
Şekil 2.39 Aldar Gökdeleni 2013-belgesel günlüğü web sitesi	28
Şekil 3.1 Tek sıralı mutfak örneği-Fırat mutfak mobilya web sitesi.....	32
Şekil 3.2 İki sıralı mutfak örneği – yabancı tasarımlar web sitesi	33
Şekil 3.3 L tipi mutfak örneği 3d tasarım-3d mutfak dizayn web sitesi	34
Şekil 3.4 U tipi mutfak örneği -hazır mutfaklar web sitesi	35
Şekil 3.5 Ada mutfak-ada ahşap web sitesi.....	35
Şekil 3.6 Açık mutfak örneği-maslak1453 projesi web sitesi.....	36
Şekil 3.7 Endüstriyel mutfak örneği- yakgaz web sitesi	37
Şekil 3.8 Samung tarafından geliştirilmiş bir Akıllı Pencere Örneği (Technology Review Websitesi – Samsung Smart Window Sayfası).....	40
Şekil 3.9 Patricia Urquiola tarafından tasarlanan akıllı mutfak örneği- mimarizm web sitesi	40
Şekil 3.10 Patricia Urquiola tarafından tasarlanan davlumbaz-mimarizm web sitesi	41
Şekil 3.11 Patricia Urquiola tarafından tasarlanan ankastre fırın-mimarizm web sitesi	41
Şekil 3.12 Mutfak döşemesi örneği-evdizayn web sitesi	42
Şekil 3.13 Tezgah altı aydınlatma örneği- yapı haberleri web sitesi	43
Şekil 3.14 Roma dönemi soylu banyosu resmedilmiş- Ayhan Demirel web sitesi ...	45
Şekil 3.15 Ortaçağ’da banyo alışkanlıkları resmedilmiş- Ayhan Demirel web sitesi	47
Şekil 3.16. ‘Airblade’ adlı yeni nesil kurutmalı musluk modeli- Dyson web sitesi .	49
Şekil 3.17 İyi aydınlatılmış banyo örneği-banyo dekorasyonu web sitesi.....	51
Şekil 3.18 Hamam kurnası örneği- efes mermer web sitesi.....	54
Şekil 3.19 Akrilik küvet (Matteo Thun tasarımı)- duravit web sitesi	55
Şekil 3.20 Duravit 160/70 küvet teknik çizimi-duravit web sitesi.....	55
Şekil 3.21 Duravit 160/70 teknik çizimi- duravit web sitesi.....	56
Şekil 3.22 Çanak banyo lavabosu-duravit web sitesi.....	56
Şekil 3.23 Çanak banyo lavabosu teknik çizimi-duravit web sitesi.....	57
Şekil 3.24 Mutfak lavabosu-duravit web sitesi-kiora model	57
Şekil 3.25 Mutfak lavabosu teknik çizimi- plan-duravit web sitesi.....	58
Şekil 3.26 Mutfak lavabosu teknik çizimi-kesit-duravit web sitesi	58
Şekil 3.27 Erzincan Üzümlü ilçesi Altıntepe köyünde bulunan ilk çağ tuvalet örneği, dünya bülteni web sitesi	59
Şekil 3.28 Efes antik kenti hela tipi tuvalet örneği, İzmir (G.Arıkan 2012).....	59
Şekil 3.29 Efes antik kenti sıralı tuvalet örneği, İzmir (G.Arıkan,2012).....	60
Şekil 3.30 Antik çağda tuvalet kültürü resmedilmiş-aktüel arkeoloji web sitesi.....	60
Şekil 3.31 Philippe Starck tasarımı Bide-duravit web sitesi	62
Şekil 3.32 Bide teknik çizimi-Duravit web sitesi-starck1 bide modeli.....	62
Şekil 3.33 Philippe Starck tasarımı Pisuar-Duravit web sitesi.....	63
Şekil 3.34 Pisuar ön görünüş teknik çizimi-Duravit web sitesi	63
Şekil 3.35 Pisuar yan görünüş teknik çizimi-Duravit web sitesi	64

Şekil 3.36 Klasik Kurna musluğu-karel web sitesi	64
Şekil 4.1 Yurt çadır-edebiyat ve sanat akademisi web sitesi	66
Şekil 4.2 Yurt çadırı figürlü Kırgızistan bayrağı- türk dünyası mühendis ve mimarlar birliği web sitesi	67
Şekil 4.3 İngiliz Çingene karavanı- Türkmen sitesi web sitesi.....	67
Şekil 4.4 1920 yılı karavan örneği-time türk web sitesi	68
Şekil 4.5 1980li yıllardaki fabrikasyon karavan örneği-time türk web sitesi	68
Şekil 4.6 Günümüz teknolojik karavan örneği-time türk web sitesi.....	69
Şekil 4.7 Karavan içi banyo-casavan web sitesi	70
Şekil 4.8 Polyester mobil tuvalet kabini- karmod web sitesi.....	70
Şekil 4.9 Mobil tuvalet kabin teknik çizimi-karmod web sitesi.....	71
Şekil 4.10 Mehrzeller tasarımı geleceğin karavan mutfağı-club noble and royal web sitesi	72
Şekil 4.11 Mobil kafe kabini-karmod web sitesi	72
Şekil 4.12 Mobil kafe kabin yan cephe çizimi-karmod web sitesi	73
Şekil 4.13 mobil kafe kabinin ön cephe çizimi-karmod web sitesi.....	73
Şekil 4.14 Mobil kafe kabin planı-karmod web sitesi	73
Şekil 5.1 Splendid Palas Otel (Pars Tuğlacı, 95)	76
Şekil 5.2 Otelin girişi (1980) (Pars Tuğlacı,95).....	77
Şekil 5.3 9 Ekim 1921 tarihli konser ilanı (Pars Tuğlacı).....	78
Şekil 5.4 Fransız dergisinde yayınlanan' Kirkor' karikatürü(Pars Tuğlacı)	78
Şekil 5.5 Meziki Otel ortak banyo (G.Arıkan 2013).....	82
Şekil 5.6 Meziki Otel küvet içi armatür (G.Arıkan 2013)	82
Şekil 5.7 Meziki Otel tuvalet (G.Arıkan 2013).....	82
Şekil 5.8 Meziki Otel ortak tuvalet, klozet (G Arıkan 2013).....	83
Şekil 5.9 Meziki Otel tavan işleme detay planı-Adalar Belediyesi Arşivi	85
Şekil 5.10 Meziki Otel kesit örneği-Adalar Belediyesi Arşivi	85
Şekil 5.11 Meziki Otel oda planı örneği-Adalar Belediyesi Arşivi	86
Şekil 5.12 Meziki Otel ortak banyo ve ortak wc planı-Adalar Belediyesi Arşivi.....	86
Şekil 5.13 Meziki Otel kat planı örneği-Adalar Belediyesi Arşivi	87
Şekil 5.14 Meziki Otel Projesi- Karmod mobil kabin yerleştirilmiş oda planı.....	88
Şekil 5.15 Meziki Otel Projesi- Mobil Kabin Kesiti.....	89
Şekil 5.16 Meziki Otel odasının yatak görüntüsü (G.Arıkan 2013)	89
Şekil 5.17 Meziki Otel odası ahşap iç kapı (G.Arıkan 2013)	90
Şekil 5.18 Meziki Otel merdiven ve tavan işlemleri (G.Arıkan 2013)	91
Şekil 5.19 Meziki Otel odalar arasında yer alan dinlenme alanı (G.Arıkan 2013)....	92

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Gizem ARIKAN AYKUT
Anabilim Dalı : İçmimarlık
Programı : İçmimarlık
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Onur ALTAN
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Ocak 2015

ÖZET

TARİHİ YAPILARDA TAŞINABİLİR ISLAK HACİMLERİN İLAVESİNDE MÜDAHALE YÖNTEMLERİ

İnsanlık tarihi boyunca barınma en temel ihtiyaçlardan olmuştur. Önceleri yalnızca ihtiyacı karşılamaya yönelik olan konutlar zamanla konfor ve işlevsellik açısından da değerlendirilmeye başlanmıştır.

Bu tezin amacı; gelişen ve değişen teknolojiyi kullanarak tarihi yapılarda günümüz ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve yapıları korumaktır. Tezde mobil ıslak hacimlerin tarihi yapılara entegrasyonu incelenmektedir.

‘Tarihi yapılarda taşınabilir mobil ıslak hacimlerin ilavesinde müdahale yöntemleri’ adlı çalışmamın birinci bölümünde, eski İstanbul otelleri ve günümüzde buldukları durum incelenmektedir.

İkinci bölümünde ıslak hacimler,tasarım ilkeleri ve ıslak hacimlerde kullanılan gereçler, ıslak mekanların tarih boyunca geçirdiği evreler ve günümüzde geldikleri nokta incelenmektedir.

Üçüncü bölümde mobil konut kavramı, tarihçesi ve tarih boyu geçirdiği evreler incelenmektedir. Mobil ıslak hacimler ve örneklere yer verilmiş, tesisatları incelenmiştir.

Dördüncü bölümde mobil ıslak hacim kullanılan ve kullanılmayan iki tarihi otel; tarihçeleri ve ıslak hacimleri ile incelenmiş, kullanılmayan otele mobil ıslak hacim projesi geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mobil ıslak hacim, Tarihi yapılar, Mobil konut, Mobilite, Mimari

GENERAL INFORMATION

Name and Surname : Gizem ARIKAN AYKUT
Field : Interior Design
Program : Interior Design
Supervisor : Assist. Prof.Dr. Onur ALTAN
Degree Awarded and Date : Master of Science – January 2015

SUMMARY

METHODS FOR INTEGRATING PORTABLE WET AREAS TO HISTORICAL BUILDINGS

Sheltering is one of the most important needs for human being throughout the history of mankind. Anciently, residences only meet the sheltering needs of people, but nowadays comfort and functionality are being embedded to basic residences.

The main purpose of this thesis is applying the continuously developing and changing technology to historical buildings in order to articulate the needs of this era such as comfort and functionality besides basic needs without compromising the authenticity of these buildings. In my thesis, I will elucidate the integration of portable bath and kitchen solutions to the historical buildings.

In the first chapter of my thesis, namely “Methods for Integrating Portable Wet Areas to Historical Buildings”, historic İstanbul hotels are being examined and their current situation is considered.

In the second chapter, wet areas, their design principles, the tools that are being used in their construction and their evaluation throughout the history are examined.

In the third chapter, the mobile residence concept, and its progression throughout the history is investigated. Wet areas and plumbing of these residences are also being inspected and several examples of these residence concepts are shown.

In the fourth chapter, two historical hotels and their wet areas were inspected, one has mobile wet areas and the other does not. Additionally a mobile wet area installment project was developed for the hotel which currently does not have mobile wet areas.

Keywords: Portable wet areas, Historical buildings, Mobile housing, Mobility, Architecture

1. GİRİŞ

Dünya’da önce savaşlarla başlayan seyahat alışkanlığı, zamanla çeşitli din, kültür ve diplomatik sebeplerle artmıştır. Artan ziyaretçi sayıları şehirleri yeni konaklama mekanları inşa etmeye sevk etmiştir.

İstanbul’un konaklama mekanları da Osmanlı’da Kervansaray olarak mimarinin önemli bir parçası olmuştur. Fakat gelişen Dünya düzeniyle, Avrupa’da görülen konaklama mekanlarına benzer yapılar şeklinde görülmeye başlamıştır.

19.yy da İstanbul otellerinin incelenmesiyle başlayan çalışma için dönemin otelleri ve bugünkü işlevleri incelenmiştir. Otellerden bugünkü işlevini sürdüren oteller yerinde fotoğraflanmıştır. Bugün yıkılmış olan oteller için arşivler araştırılmış, kaynaklar esas alınmıştır.

Oteller tek tek incelendikten sonra ıslak hacimlerinin geçmiş ve günümüzdeki durumları incelenmiş olup, son bölümde doğru ve yanlış uygulama örneği örneği olarak Büyükkada’daki iki önemli otel, Splendid Otel ve Meziki Otel incelenmiş, tarihçeleri ve ıslak hacimleri araştırıldıktan sonra, Meziki Otel için proje sunulmuştur.

Amaç, tarihi dokuyu korumanın yanı sıra ihtiyaca yönelik çözümler sunmaktır.

2. TARİHİ YAPILARDA ISLAK HACİMLERİN İNCELENMESİ

2.1.İlk İstanbul Otelleri

Batıdan yola çıkan turistler doğuyu keşfetmenin cazibesi ile İstanbul'a da uğramışlardır. Orient Ekspres ile seyahat eden batılılar, 5 yıl süren yolculuk sonunda nihayet Sirkeci Garı'na ulaşmışlardır. Bu sayede İstanbul artık yalnız İstanbullular için değil batı dünyası içinde önemli bir merkez haline gelmiştir.

19. yüzyıla gelene dek İstanbul'da bir otel kavramı oluşmamıştır. Gelen yabancılar genellikle ya konakların kiraya verilen odalarından birinde ya da misafir hanlarında konaklamışlardır. Misafir hanları hayır amacıyla yaptırılmakta, kimi zaman ücretsiz kimi zamanda küçük ücretler karşılığında misafir ağırlamaktaydılar. Bu misafirler ise çoğunlukla ticaret için gelmekte ve uzun süreli konaklamaktaydılar.

İstanbul'daki ilk otelle ilgili net bir bilgi olmamakla birlikte, 19.yy.daki Fransız turist rehberlerinde Galata-Pera bölgesindeki konaklama mekanlardan bahsedilmektedir. Böylelikle ilk konaklama mekanlarının Galata-Peracivarlarında olduğu tahmin edilmektedir.(Elif Çelebi 2010)

Ayrıca Pera bölgesi o dönemlerde ulaşımında kolay olması sebebiyle konaklama için tercih edilmesinde etken olmaktadır. Tünel çevresi İstanbul'un merkezi sayılmaktadır ve ulaşım imkanları fazladır.

Bunun yanı sıra ulaşım imkanlarından dolayı tercih edilen diğer konaklama bölgeleri ise Üsküdar, Büyükkada, Büyükdere ve Kadıköy olmaktadır.

19.yy 'da birçok otel hizmeti veren yapı bulunmaktadır. Fakat bu yapılar çoğunlukla konaklama hizmeti vermek amacıyla yapılmamış, şahıslara ait konaklardır. Bu konaklar zamanla konaklama işlevini yitirip önceleri bazı odaları kiraya verilerek değerlendirilmiş, sonraları ise bu konaklar tamamen gelen yabancıların konaklaması için yeniden düzenlenmiştir.

Bu tip konaklamalarda banyo ve tuvalet ortak olmaktadır. Hala tarihi konaklar konaklama mekanı olarak kullanılmakta, çoğunlukla ortak banyo ve tuvalet misafirler tarafından tercih edilmediği için oda içi eklemeler yapılmaktadır.

Ticari konaklamalardan sonra İstanbul'da bir de 'sayfiye konaklama' tipi ortaya çıkmıştır. Bunun için en uygun yerler ise Anadolu yakası ve Prens adaları olarak görülmektedir. Deniz sefasına yabancı turistlerden alışan yerli halk da, havaların ısınmasıyla, denize yakın semtlere taşınarak birkaç ayı buralarda

konaklayarak geçirmektedirler. Böylelikle konaklama mekanları da artış göstermeye başlamıştır.

2.1.1. Tarihçeleri

Bu bölümde İstanbul'un ilk otellerinin tarihçeleri incelenmektedir.

2.1.1.1.Petala Oteli

1914 yılında yapılmış olan bu yapı aynı zamanda 'Tokatlıyan Oteli'nin de Tarabya şubesidir (Bknz: Şekil 2.1). 120 odalı bu otel, 1954'te çıkan bir yangın sonucu tahrip olmuştur. Arazisi üzerinde daha sonra 70'li yıllarda yapılmış 'Büyük Tarabya Oteli',2002'ye kadar hizmet vermiştir.

Şekil2.1Petala Otel (Genim, 2006)

2.1.1.2.Tokatlıyan Otel:

1897'de inşa edilen bu otel İstiklal Caddesi üzerinde yer almaktadır. Dönemindeki oteller arasında Pera Palastan sonra gelen ikinci en büyük otel niteliğindedir. Mülkiyeti Üç Horan Ermeni Kilisesine aittir.¹

¹www.wikipedia.com – "Tokatlıyan Otel" başlıklı yazı.

Şekil2.2Tokatlıyan Otel

Otele ilk olarak ‘Hotel Splendite’ adı verilmiş, daha sonra adı otelin sahibi Mıgırdiç Tokatlıyan beyin ismini alarak ‘Hotel M. Tokatlıyan’ adını almıştır (Bknz: Şekil 2.2).

Şekil2.31910 tarihli Tokatlıyan Otel fotoğrafı (Genim, 2006)

İşletmesi Tokattan İstanbul’a gelen Ermeni bir aileye ait olan bu yapının adı ‘Tokatlıyan’ olarak bilinmektedirler (Bknz: Şekil 2.3). Yapı 1919 yılında ailenin damadı olan Sırp asıllı bir beye geçmiştir. Daha sonra da Türk biri tarafından satın alınarak ‘Konak’ adını almıştır. Harabeye dönen yapı boşaltılmış ve işhanı yapılmak üzere yıkılmıştır. (Elif Çelebi 2010)

Halen işhanı olarak kullanılmakta olan yapı döneminin en görkemli yapıları arasında yer almaktaydı.

2.1.1.3.Büyük Londra Oteli:

İtalyan mimar Guglielmo Semprini tarafında yapılan bu otel, 1891 yılında yapılmış ve daha sonra otel olarak kullanılmaya başlanmıştır. Yapı, Orient ekspres ile Beyoğlu Pera'ya ulaşan ilk turistlerin uğrak yeri haline gelmiştir.

Şekil2.4Büyük Londra Oteli'nden Haliç Manzarası- Büyük Londra Oteli web sitesi

Panoramik Haliç manzarası otele cazibe kazandırmakta, İstanbul'u keşfe gelen Avrupalılar şehrin güzelliğini seyretmekteydiler (Bknz: Şekil 2.4). Hatta bu güzel manzaraya vurgu yapmak amacıyla isminin yanına 'Belle Vue' ismi de eklenmiş ve bir süre bu ismi 'Londra' isminin önüne bile geçmiştir² (Bknz: Şekil 2.5).

Şekil2.5Büyük Londra Oteli girişi- Büyük Londra Oteli web sitesi

²Büyük Londra Oteli web sitesi.

Mimarisi de dönem için özellikler taşımaktadır. Eklektik tarzdaki mimarisi, ön cephesindeki taş işleme iki kadın figürü otelin simgesi haline gelmiştir. Taşların işlenmesi kolay olduğu için yumuşak cinsli tercih edilip, özel olarak getirildiği düşünülmektedir.

Şekil2.6Büyük Londra OtelininYemek Salonu-Büyük Londra Oteli web sitesi

1940'lara gelindiğinde artık otelin eski görkemli döneminden eser kalmamıştır. Çünkü Dünya birbiriyle savaşmakta, ülkeler sıkıntılarla baş ederken seyahatler azalmaktadır (Bknz: Şekil 2.6).

50'lerde ise, otel artık yeni ve modern rakipleriyle baş edemeyip unutulmaya başlanmıştır. Pek çok kez el değiştiren otel bu kez de 60'ların sonlarındaki sahipleri tarafından elden geçirilmiş ve inişli çıkışlı bir rota izlemiştir.

80'lerde turizmin canlanması, Beyoğlu'nun eski canlı günlerine dönmesiyle otelde yeniden rağbet görmeye başlamıştır.(Elif Çelebi 2010)

2.1.1.4.Pera Palas:

Mimar Alexandre Vallaury tasarımı olan otelin yapımına 1882 yılında başlanmıştır. 1885 yılında açılışı yapılan otel, uzunca bir süre İstanbul'un otel açığını doldurmuştur (Bknz: Şekil 2.7).

Şekil2.7Pera Palas cephe görüntüsü (Çelik Gülersoy)

Orient Ekspresin o dönemki sahibi, 1986 yılında Pera Palas'ın yarı mülkiyetini satın almıştır. Uzun süre dönemin en parlak yapısı olarak ziyaretçilerini kabul etmiştir.

En parlak dönemlerini yaşayan otelin, döneme göre pek çok yönden önemli özellikleri de bulunmaktadır. Saray dışında ilk elektriğin verildiği yapı olması, asansörlü ilk yapı olması ve sıcak su sağlanabilen ilk yapı olması bu oteli önemli kılmaktadır. Ayrıca otelin kendine ait bir jeneratörü de bulunmaktadır. Bunların dışında otelin kuaför hizmeti vermesi de döneme göre oteli özel kılmaktaydı.

Pek çok ünlü devlet adamı ve ünlüyü de misafir eden otelin ziyaretçileri arasında; Mustafa Kemal Atatürk, İsmet İnönü, Kral VIII Edward, Kraliçe II. Elizabeth, Avusturya-Macaristan İmparatoru Franz Joseph, Şah Rıza Pehlevi, Yugoslavya Devlet Başkanı Josip Broz Tito, General Franz Von Papen, Zsa Zsa Gabor, Greta Garbo, Sarah Bernhardt, Alfred Hitchcock, Pierre Loti, Jacqueline Kennedy, Ernest Hemingway, Ninette de Valois, Mata Hari, Mikis Theodorakis gibi isimler yer almaktadır. Pera Palace Hotel'in en ünlü müdavimlerinden biri de Agatha Christiedir. Dünyaca ünlü polisiye roman yazarının hayatında kimsenin bilmediği kayıp 11 günün sırrının; 1934 yılında yayımlanan 'Doğu Ekspresi'nde Cinayet' romanını tasarladığı Pera Palace Hotel'de olduğu söylenmektedir.³

³www.wikipedia.com – “Pera Palas” başlıklı yazı

2.1.1.5.Hotel Summer Palace:

Tarabya'daki bu otel 1893 yılında inşa edilmiştir. 1894 yılında açılan otel, geniş arazi üzerine kurulan otel tenis kortuyla İstanbul turizmine damgasını vurmuştur.

Şekil2.8Summer Palace Otel (Genim, 2006)

Döneme göre oldukça konfor sağlayan yapıda elektrik mevcuttur. Yaz döneminde ziyaretçi kabul eden otelde bu sebeple kalorifer tesisatına gerek duyulmamıştır.

Otel mimari açıdan da önemli bir yapıdır (Bknz: Şekil 2.8). Neo-klasik tarzı en yalın ve en güzel örneklerinden biri olma özelliği bulunmaktadır. Beş katlı ahşap bir yapı olan otel 150 yatak kapasitesi ile döneminin kalabalık ziyaretçileri ağırlayan otellerinden biri olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra geniş balo salonuyla pek çok davete de ev sahipliği yapmıştır.(Elif Çelebi 2010)

2.1.1.6.Royal Otel:

Mülkiyeti İngiltere konsolosluğuna ait olan bu yapı Tepebaşı Meşrutiyet Caddesi ve Beşir Fuat Sokağı'nın kesiştiği yerde yer alan bu otel, Beyoğlu'ndaki pek çok otel gibi önce konut olarak yapılmış daha sonra otele dönüştürülmüştür.

1840 yılında yapıldığı düşünülen yapı İngiltere Konsolosluğu tarafından Mısırlı İbrahim Paşaya tahsis edilmiş, ölümünün ardından ise bir süre atıl olarak kalmıştır.

Beyoğlu'nda çıkan bir yangın sonucunda tahrip olan yapı yine İngiltere Konsolosluğu tarafından onarımı karşılanmıştır. Tadilat yapılan yapı, François

Logothetti adlı işletmeciye devredilmiş ve ‘Nouvel Hotel’ adıyla 1986 yılında hizmete açılmıştır. Fakat ismi İngiliz Konsolosluğunun da etkisiyle Kraliyeti temsilen ‘royal’ kelimesi kullanılarak ‘Hotel Royal’ adıyla değiştirilmiştir (Bknz: Şekil 2.9) (Elif Çelebi 2010).

Şekil2.9Royal Otel (Çelik Gülersoy)

Otele ilgili ülkemizde çok fazla kaynak bulunamamakla birlikte, İngiliz gazetelerinde otelle ilgili haberler çıkmıştır. Bunun sebebi, İngiltere Konsolosluğunun mülkiyetinde olmasıdır.Çelik Gülersoy’un otelle ilgili yazılarında ise, otelin birinci sınıf otel olduğu ve müşterilerinin arasında Brezilya Kral ve Kraliçesinin de olduğu bilgisi bulunmaktadır.(Elif Çelebi 2010)

Otelin adı daha önce birinci kez işletmecisinin de değişmesi sebebiyle değişmiş, ‘Hotel Royal d’Angleterre’ adını almıştır. Daha sonra ikinci kez işletmecisi değişmiş ve ‘Hotel Berlinerhof et Royal’ adını almıştır (1911-1914). 1933 yılına gelindiğinde bu kez mülkiyeti değişmiş bu sebeple otelin adı bu kez Türkçe bir isimle ‘Alp Otel’ ismiyle değiştirilmiştir. Türkçe isim verilmesinin o yıllardaki mülkiyet kanunuyla ilgisi bulunmaktadır. 50’li yıllara gelindiğinde ise otel cazibesini kaybetmeye başlamıştır.

2.1.1.7.Büyükada Plaj Otel (Hotel de La Plage):

Otel 1870 yılında Nikolaki Seferoğlu tarafından yaptırılmıştır. 1980’li yıllara kadar sık sık el değiştirerek de olsa otel olarak kullanılmıştır (Bknz: Şekil 2.10).

Şekil2.10Plaj Oteli deniz tarafı cephe görüntüsü 1980 (Çelik Gülersoy,97)

Yapı günümüze dek ulaşmadığı için yapının mimarisi hakkında detaylı bilgi bulunmamaktadır. Fakat Pars Tuğlacı'nın 'Tarih Boyunca İstanbul Otelleri' kitabında, Büyükkada Plaj Oteli'nin kuaför, restoran, kahvaltı salonu ve her katında ayrı oturma odası bulunduğunu ve bir 'camlı köşk'e sahip olduğunu, ayrıca yapının oryantalist ve neo klasik çizgiler barındırdığından bahsedilmektedir (Bknz: Şekil 2.11).

Şekil2.11Plaj Oteli cadde cephesi 1980 (Pars Tuğlacı, 95)

2.1.1.8.Yabancılar Oteli (Hotel des Etrangers):

Büyükkada İskele Caddesi üzerinde yer alan yapının inşa tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1885-1894 yılları arasında otel olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir Bknz: Şekil 2.12). (Çelik Gülersoy 97)

Yapının 1930'lu yıllarda Türkçe isim kullanımıyla ilgili kanun sayesinde 'Ankara Otelı' adını aldığı bilinmektedir. 1934 yılında geldiğinde ise, artık Şehir rehberinde otelin adına rastlanmamaktadır.

Şekil2.12Yabancılar Otelı cephe görüntüsü (Pars Tuğlacı, 95)

2.1.2. Bugünkü İşlevleri

Bu bölümde otellerin günümüz durumları ve işlevlerinden bahsedilmektedir.

2.1.2.1. Hotel Summer Palace:

Otel işgal yıllarında işgal askerleri tarafından hastane olarak kullanılmış daha sonra çıkan bir yangınla tahrip olmuştur. 30'lu yıllara Türkçe isim kullanımı kanunuyla yeniden açılan otelin adı bu kez 'Sümer Palas Otelı' olmuştur. Fakat 40'lı yılların sonlarında artık otelin yerinde üç adet villa bulunmaktadır. Böylece bir otelde tarihteki yerini almıştır. Arsa halen 'Sümer Korusu' olarak anılmaktadır. (Elif Çelebi 2010)

2.1.2.2. Pera Palas

Şekil2.13Pera Palas cephe görüntüsü-Pera Palas web sitesi

Otel 145 oda kapasiteli olup günümüzde halen otel olarak kullanılmaktadır. Atatürk'ün 1917 den sonra sıkça konakladığı 101 numaralı oda son 100.ölüm yıldönümünde ise müze olarak düzenlenmiştir. Oda içinde Ata'nın madalyaları, müzayedelerden toplanan pek çok kitapta yer almaktadır (Bknz: Şekil 2.14). Otelde Hintli bir mihracenin Atatürk'e hediye ettiği, ölüm saatini gösteren seccade de sergilenmektedir (Bknz: Şekil 2.15).⁴

Şekil2.14Pera Palas 101 no'lu odası oturma alanı-mimdap web sitesi

⁴Pera Palas Otel resmi web sitesi

Şekil2.15Pera Palas 101 no’lu oda-mimnap web sitesi

Şekil2.16Pera Palas iç mekan görüntüsü- Pera Palas web sitesi (2013)

Dünyanın en önemli haber ajanslarından Associated Press’ konuşan otelin genel müdürü Pınar Kartal Timer, otelin restorasyonun büyük bir kısmı ve boyama işlemleri tamamlandığını ama eski balo salonu boş olduğunu ve sedef kaplı kitaplık döşenmemiş olduğundan bahsetmiştir (Bknz: Şekil 2.16 ve Şekil 2.17). Konuşmasına; geçmişte Pera olarak adlandırılan ve yunanca ileri, aşkın anlamları olan Beyoğlu’nu kuşatan Pera Palas aynaları yeniden canlandırıldığını da eklemiştir.⁵

⁵Hürriyet gazetesi resmi web sitesi-100 yılı aşkın bir tarih Pera Palas haberi

Şekil2.17Pera Palas balo salonu- Pera Palas web sitesi (2013)

2.1.2.3.Royal Hotel:

70’li yıllarda mülkiyeti bir petrol şirketine geçen yapı yıkılmış ve bir süre otopark olarak kullanılmıştır. 85 yılında ise arsaya artık on katlı betonarme bir yapı inşa edilmiştir. Bu yapı da bir süre Adliye olarak kullanılmış daha sonra mülkiyet değiştirmiş ve tekrar otele dönüştürülmüş, adı bu kez ‘Tepebaşı Oteli’ olmuştur (Bknz: Şekil 2.18).

Şekil2.18Tepebaşı Oteli cephe görüntüsü (Elif Çelebi, 2008)

2.1.2.4.Büyükada Plaj Oteli(Hotel de La Plage):

Otel 1934 şehir rehberinde yer almamıştır. Pek çok kez el değiştiren yapı, kaynaklar tarihi farklı olsa da çıkan bir yangın sonucu yok olduğu konusunda birleşmektedir. Günümüzde ise yapının yerinde bir apartman yer almaktadır. (Elif Çelebi 2010)

2.1.2.5.Yabancılar Oteli (Hotel des Etrangers):

Otelin planında girişinde pastane ve dükkanların olduğu, toplamda 16 odası bulunduğu görülmektedir. Odalarda banyo bulunmamaktadır. Üç adet ortak banyosu bulunan beş katlı kagir bir yapı olduğu anlaşılmaktadır.

1983 tarihinde dış duvarlar korunmak şartıyla bina planı değiştirilmiştir. Günümüze kadar gelmiş olan Princess Otel yapılmıştır. 1989 yılında ise, bahçesine yüzme havuzu eklenmiştir. Binaya kaçak olarak birkaç eklenti yapılmakla birlikte daha sonra izin alınarak 24 oda 35 odaya çıkarılmıştır.(Elif Çelebi 2010)

Günümüzde her odasına banyo eklenmiş, günümüz konaklayanlarının ihtiyaçlarına cevap verilmiştir (Bknz: Şekil 2.19). Dış cephe aslını korusa da iç mekan tasarımında güncel olan modern bir tarz kullanılmıştır (Bknz: Şekil 2.20).

Şekil2.19Princess Hotel cedde cephesi-Büyük Ada Princess Hotel Web Sitesi

Şekil2.20Princess otel oda içi görüntüsü-Büyük Ada Princess Hotel Web Sitesi

2.1.2.6.Petala Otel:

Yapıyı, 2006 yılında açılan ihaleyle Bayraktarlar Holding devralmıştır. Yapılan restorasyonlar sonucu ‘The Grand Tarabya Otel’ ismi ile 2013 yılında ziyaretçilere yeniden kapılarını açmıştır. ⁶ (Bknz:Şekil 2.21)

Şekil2.21The Grand Tarabya Oteli – Sabah Gazetesi web sitesi (2013)

⁶100 Yıllık Tarihi Otel Yeniden Başrolde – Sinan Özendincik – Sabah Gazetesi Web Sitesi (<http://www.sabah.com.tr/Gunaydin/Magazin/2013/02/10/100-yillik-tarihi-otel-yeniden-basrolde-sinan-ozedincik-haberi-10.02.2013>)

2.1.2.7.Büyük Londra Oteli:

Pek çok kez el değiştiren yapı 1960larda bir tadilat geçirmiştir. Halen otel olarak kullanılan yapının, eski ve yeni fotoğrafları sayesinde otelin geçirdiği değişim rahatlıkla görülmektedir (Bknz: Şekil 2.22 ve Şekil 2.23).

Şekil2.22Büyük Londra Oteli aslı korunarak yenilenen cephe görüntüsü- Büyük Londra Oteli web sitesi

Şekil2.23Büyük Londra Oteli yenilenen giriş bölümü- Büyük Londra Oteli web sitesi

Şekil2.24Otelin eskiden yemek salonu olarak kullanılan günümüzdeki görüntüsü-
Büyük Londra Oteli web sitesi

Yenilenen odaların isimleri de Haliç, Agahta Christie ve Orient Ekspres gibi otel tarihine uygun olarak belirlenmiştir (Bknz: Şekil 2.24).

2.1.3. Islak Hacim Yerleşimleri ve Dokuya Uygunlukları

Bu bölümde önceki bölümde tarihçeleri yer alan Otellerin ıslak hacimleri ve ıslak hacimlerinin dokuya uygunlukları incelenmektedir.

2.1.3.1.Pera Palas:

Pera Palas'ın ıslak hacimleri, klasik ve modernin bir arada kullanılmasıyla ortaya çıkmıştır. Konfor ve rahatlığı sağlarken tamamen modern banyo gereçleri kullanmak yerine daha klasik modeller tercih edilmiştir.

Ayaklı bir küvet, varaklı bir ahşap ayna, klasik armatürlerle tarihi yapıyı uygun bir görüntü vermeye çalışılmıştır (Bknz: Şekil 2.25).

Şekil2.25Pera Palas Banyo- Pera Palas web sitesi- (2013)

2.1.3.2.Büyük Londra Oteli:

Şekil2.26Büyük Londra Oteli Banyo-booking web sitesi

Büyük Londra Oteli'nin ıslak hacimleri dokuya uygun değildir. Günümüze de uygun olmayan bu görüntü 80'lerden kalma bir görüntüye sahiptir. Banyo yakın geçmişle uzak geçmiş arasında kalmıştır (Bknz: Şekil 2.26).

Tarihi dokuya sahip bu otelin yenilendiği tarihlerde modern bir banyo ile restorasyon yapılmıştır. Fakat günümüze göre demode, tarihi dokuya göre de uyumsuzdur. Mekanda mobil ıslak hacim kullanılması dokuya uygun bir görüntü için doğru tercih olabilir.

2.1.3.3.Büyük Tarabya Otelı (Grand Tarabya):

Otel pek çok kez restorasyon geçirdiği için ve ilk yapı yandığından mimariye sadık kalınarak yeniden yapılmamıştır. İlk mimariden uzak bir yapıyla yenilenmiştir. Eski fotoğraflarına da kaynaklarda pek rastlanmadığından olsa gerek, yapı yeniden tasarlanmıştır. Yapı tarihi dokuyu korumadığı ve yıkıldığı için dokuya uygunluk bakımından incelenemez.

İkinci kez yapıldığı yalnızca cephe görüntüsüne sadık kalınarak restore edilmiştir. İç mekanda görüntüsü ise, tamamen son restorasyonu sırasında günümüz modern çizgileri göz önünde bulundurularak, lüks ve konforu bir arada vaat etmesi için tasarlanmıştır (Bknz: Şekil 2.27).

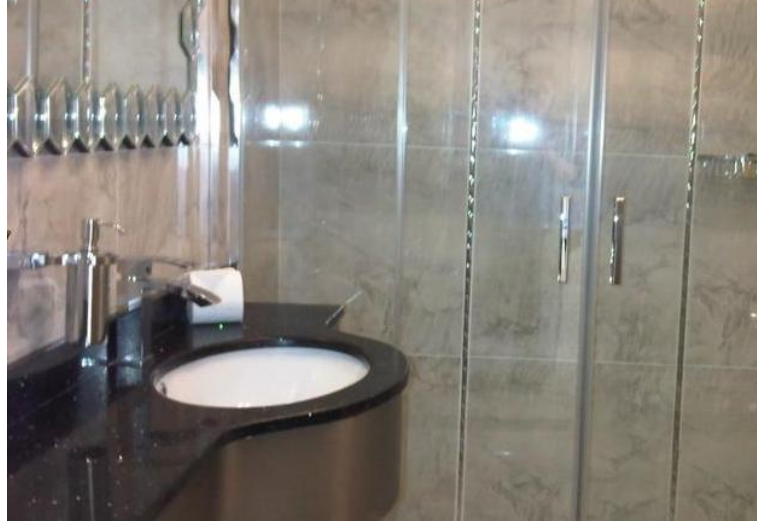
Otelin konumu, manzarası, yat limanına yakınlığı ile müşteri potansiyeli yüksek bir oteldir.

Şekil2.27Grand Tarabya Otel banyo-Grand Tarabya web sitesi- (2013)

2.1.3.4.Princess Otel:

Otelin eski fotoğrafları ve bilgilerine rastlanmadığı için yenilenirken aslına uyulamamıştır. Restorasyon çalışmalarından sonra tüm iç mekân ve ıslak hacimlerinde modern bir tarz benimsemiştir. Cam bir duş kabini, mermer tezgahlı bir lavabo ve günümüzde sık kullanılan klozet modeli kullanılarak yenilenmiştir (Bknz: Şekil 2.28).

Şekil2.28Princess Otel banyo-booking web sitesi

Şekil2.29Princess Otel banyo içi duş kabini- Princess Otel web sitesi

Banyonun duş kabini şeffaf cam malzemeden seçilmiştir. (Bknz: 2.29) Dar mekanlar da geniş bir mekan algısı yarattığı için şeffaf malzeme tercih edilmiştir. Duvar seramikleri de kir tutmayan, mermer görünümlü, parlak seramiklerden seçilerek modern malzemelerle modern-geleneksel bir sentez oluşturmuştur.

Islak hacimler tarihi dokuya uygun olmasa da, otelin tamamı tarihi görünümünden uzak olduğu için bütünlük sağlanmıştır. Otel halen modern tasarımlı iç mekanıyla konuklarını ağırlamaktadır.

2.2.MekandanKazanım İçin Kullanılan Mobil Islak Hacimler

Mobil ıslak hacimler yalnızca; tatil kamplarında, doğal afet durumlarında prefabrik konutlarda, keyif amaçlı bir konaklama aracına dönüşen karavanların içinde ya da kent merkezlerinde halkın tuvalet ihtiyacını gidermesi için değil aynı zamanda dar mekanlarda fonksiyonel bir çözüm sağladıkları için de tercih edilmektedirler.

Günümüzde birçok otelde mekan sınırlı bir alanda çözümlenmiştir. Dar alanda; çalışma masası, oturma alanı, yatak, televizyon, banyo gibi pek çok ihtiyaç fonksiyonel bir biçimde çözümlenmiştir (Bknz: Şekil 2.31).

Islak hacim bu dar alana yerleştirileceği için sabit değil, taşınabilir bir banyo sistemi tercih edilmiştir. (Bknz: Şekil 2.30) Islak hacim en küçük hacimde, her ihtiyacı karşılayacak sistemi içinde barındırmaktadır.

Şekil2.30Küçük otel odasına örnek-booking web sitesi

Şekil2.31Dar alanda banyo çözümü-booking web sitesi

Şekil2.32Dar alanda çözülen banyonun lavabo konumu-booking web sitesi

Gelişen yaşam koşulları, kalabalıklaşan nüfus ve hızlanan yaşam temposu her şeyin pratik ve fonksiyonel olmasını gerektirmektedir. Bu koşullarda da zaman ve mekandan kazanım sağlayan ürünler tercih edilmektedir. Islak hacimlerde tüm bu şartlar altında daha pratik ve mekan kazanımı sağlamalıdır. Günümüzde yapılan mobil ıslak hacim tasarımları da gelecekte sıkça tercih edileceği izlenimini yaratmaktadır (Bknz: Şekil 2.32).

Aşağıda yer alan resimlerde ise; yeni nesil mobil ıslak hacimlere ver verilmiş olup, yeni tasarımlarla çok daha fonksiyonel çözümler sunan örnekler yer almaktadır.

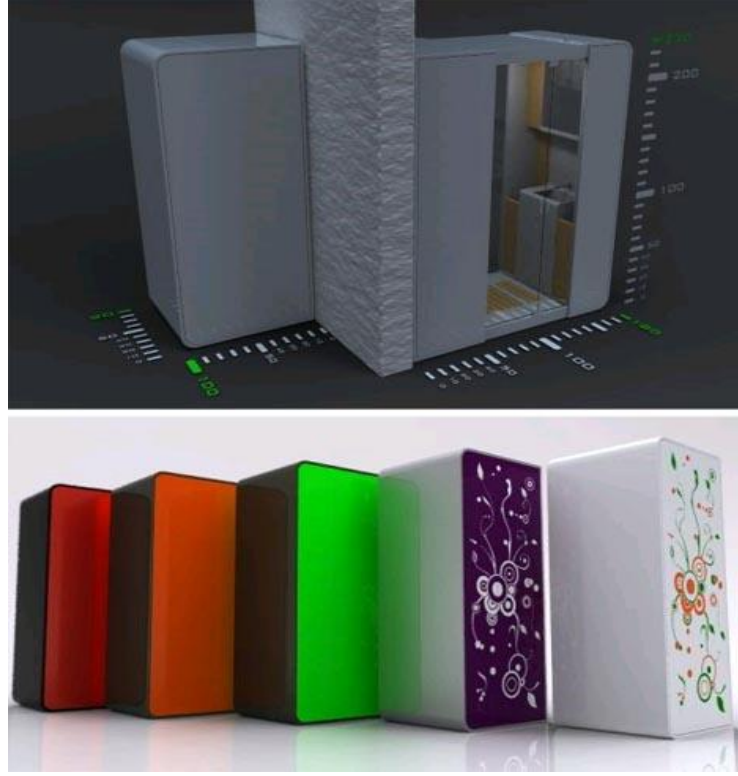

Şekil2.33Tasarım mobil ıslak hacim örneği-Dornob web sitesi

Yeni nesil tasarımcıların ilham veren mobil ıslak hacim tasarlamaktadırlar. Teknoloji ve işlevselliğin bir arada harmanlandığı bu ıslak hacimler gelecek yıllarda daha çok karşımıza çıkacaktır (Bknz: Şekil 2.33).

Tek alanda bir çok fonksiyonu barındıran tasarımların pek çok renk desen ve materyal alternatifi de bulunmaktadır. Kullanıcısının tarzına uygun çözümler üreten bu mobil ıslak hacimler montaj rahatlığıyla tercih sebebi olurken göz zevkine de hitap etmeye başlamıştır (Bknz: Şekil 2.34).

Banyo ve tuvaleti mümkün olan en küçük alanda çözümleyen tasarımlarından biri olan Harris A. Tasarımı olan bu mobil ıslak hacim ise, yaşlı ve engelliler için rahatlatıcı bir yıkanma alanı sunmuştur (Bknz: Şekil 2.35).

Şekil2.34Tasarım mobil ıslak hacim dış kapak alternatifleri-Dornob web sitesi

Şekil2.35Çok fonksiyonlu mobil ıslak hacim Harris A. tasarımı-greendiary web sitesi

2.3.Tarihi Mekanlarda Koruma Amacıyla Kullanılan Mobil Islak Hacimler

Tarihi yapılarda kullanılan mobil ıslak hacimler, mekânın tarihi dokusunu koruyarak, banyo ihtiyacını karşılamak amacıyla kullanılırlar. Bu tür yapılarda en

önemli sorun, özellikle yapı otel gibi konaklama mekanı olarak yeniden kullanılacak ise, dönemde rastlanmayan oda içi banyo ve/veya tuvalet sistemleridir.

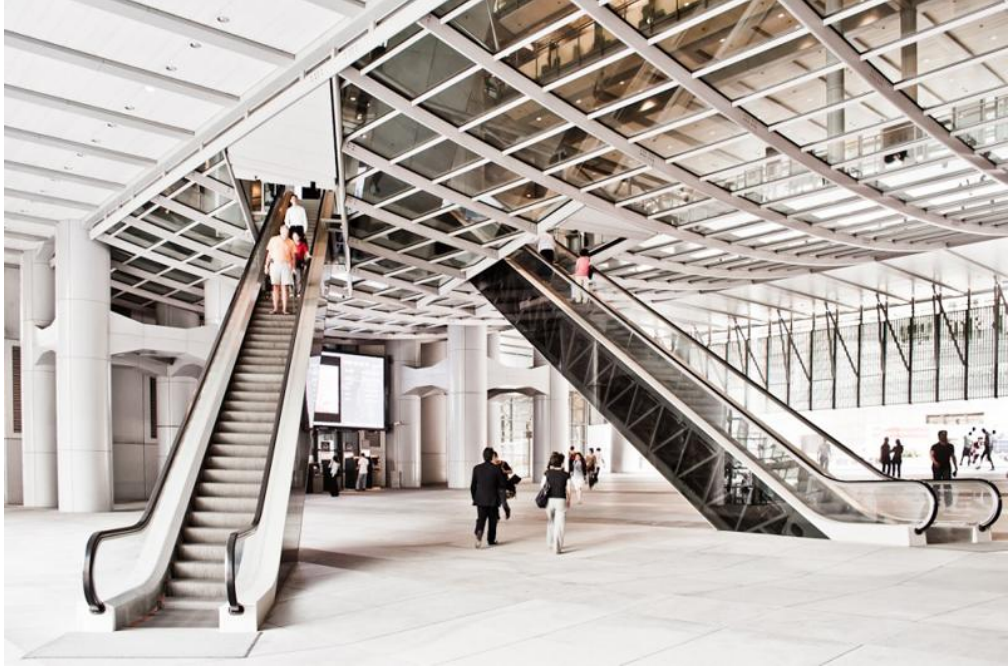
Tarihi yapıların günümüz yaşam biçimine adapte edilmesi önemlidir. Yapıları koruyarak, teknolojik gelişmeleri yapıların menfaatine çözümler üretecek biçimde kullanmak gerekir. Dokuya sadık kalınarak, günümüz dünyasında yaşayan mekanlar yaratmak, hem yapıları kaderine terk edilmesine engel olur hem de insanlara bulunmadıkları o dönemlerin yapıları içinde belirli bir süre veya sürekli yaşayabilme imkanı sunar.

Doğru biçimde kullanılan mobil ıslak hacimlerin mekanın korunmasına katkısı büyüktür. Tarih yapıların korunması konusunda teknolojiyi kullanmak her zaman modern bir mekan oluşturmak anlamına gelmemelidir. Teknolojiyi kullanarak da tarihi yapı korunabilir, aslına uygun restore edilebilir, tarihi mekanın kimliğine sadık kalınabilir.

Mobil kabinler; her yapıya monte edilebilmesi, kolayca kurulup, kolayca sökülüp takılabilmesi ile mekanların çok fonksiyonlu kullanılmasına imkan tanıyan bir sistemdir. Özellikle tarihi yapıların farklı fonksiyonlar kazanarak el değiştirmesiyle oluşan yapı deformasyonuna, zaman kaybına engel olmaktadır. Hem iş gücü hem zaman hem de mekandan tasarruf ettiren bu sistemin tek dezavantajı maliyetinin diğerlerine göre fazla oluşudur.

2.4.İş Gücü ve İşçilik Kalitesi Amacıyla Kullanılan Mobil Islak Hacimler

İş gücü ve işçilik kalitesi sebebiyle kullanılan mobil ıslak hacim, en bilinen örneğiyle Hong Kong Banka Binası verilebilir (Bknz: Şekil 2.36). Bir İngiliz bankasına ait olan bu bina Hong Kong da yaptırılmaya başlanmış, fakat Hong Kong'daki yerlitesat işçiliğinin kalitesine güvenmediklerinden mobil ıslak hacim çözümüne gitmişlerdir (Bknz: Şekil 2.37).

Şekil 2.36 Hong Kong Shanghai Bank Hong Kong merkez Binası girişi-creative home idea web sitesi

Şekil 2.37 HSBC Bank Hong Kong Binası-facadesconfidential web sitesi

İş gücü ve işçilik kalitesi sebebiyle tercih edilen diğer mobil ıslak hacim örneği ise Abu Dabi de yer alan Aldar gökdelenidir (Bknz: Şekil 2.38). Bu binada da mümkün olan en kısa sürede bitirmek ve temiz bir iş çıkarmak amacıyla mobil ıslak hacim kullanılmıştır (Bknz: Şekil 2.39).Kısa sürede şehrin sembolü haline gelen bu yapı dış cephesi sebebiyle iyi işçilik gerektirdiği ve çok zaman aldığı için ıslak hacimlerde hızlı ve güvenli bir sistem olan mobil ıslak hacim kullanılması uygun görülmüştür.⁷

Şekil 2.38Aldar Gökdeleni inşaatı– digiturk web sitesi

Şekil 2.39Aldar Gökdeleni 2013-belgesel günlüğü web sitesi

⁷National Geographic TV – “Mega Yapılar” belgeseli

3. ISLAK HACİM

3.1.Tanımı

Bir yapıda sıhhi tesisatın geçtiği; mutfak, banyo, tuvalet, çamaşırılık gibi bölümlerin tamamına *Islak Hacim* denilmektedir. Islak hacim tesisatları ise, mekanın büyüklüğüne, kullanım amacına ve tesisat malzemelerinin çeşitlerine göre birlikte değerlendirilmektedir.

3.2.Eylem Alanları

Islak hacimleri iki başlık altında incelemekteyiz. Bunlar; mutfak ve banyo başlıkları altında toplanmaktadır. Banyo başlığı içinde tuvalet de yer almaktadır. Tuvalet de alaturka ve alafranga olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Alaturka tuvalet kullanımı zaman içerisinde kullanımını yitirmişse de tesisat farkı olması sebebiyle incelemekteyiz.

Islak hacimlerin eylem alanlarını da mutfak ve banyo olarak ikiye ayırarak incelemekteyiz.

Mutfak; pişirme, depolama, yemeği hazırlama, yemeği servis etme, yemeği yeme ve bulaşıkları yıkama şeklinde altı grupta eylem alanları sıralanmaktadır.

Banyo ve tuvalet; duş alma(banyo yapma), çamaşır yıkama, depolama, el yıkama ve tuvalet ihtiyacını giderme alanları olarak beş grupta eylem alanları sıralanmaktadır.

3.2.1. Mutfak

İlk çağlarda ateşin keşfinden sonra ortaya çıkan mutfak kültürü günümüze kadar devam eden bir gelişim göstermektedir. İlk çağlarda ateş, hem yemek pişirme hem aydınlanma hem de ısınma amaçlı kullanılmaktadır ve sürekli yanar durumda tutulmaktadır. Ateş ilk çağlarda evin merkezinde yer alırken, mekanın genişlemesi sonrası ateş yalnızca bir oda da yanmak üzere tek başına bırakılmaktadır. Böylece mutfak dediğim mekan oluşmaya başlamaktadır.

Eski Yunan da; zengin insanların evlerinde mutfaklar, banyoların yanında yer alır ve böylece ikisi de tek ateşle ısınabilmektedir. Zengin olmayan insanlar ise, mutfak ve oturma alanını bir arada kullanmakta, burada hem ısınmakta hem oturmakta hem de yemek pişirilmektedir. Daha sonraları avlu denilen açık

mekanlarda yemek pişirilmeye başlanılmıştır. Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğusunda da halen bu biçimde açık mekanlar olan avlular mutfak olarak kullanılmaya devam edilmektedir.

Mutfak, Ortaçağ boyunca mimari gelişimden etkilenmemiş ve açık ateş yegane yemek pişirme yöntemi olarak kalmıştır. Ortaçağdaki Avrupa mutfakları karanlık, dumanlı, isli mutfaklardı ve bundan dolayı “dumanlı mutfak” olarak anılmaktaydı. Ortaçağın dumanlı mutfağı genellikle aynı kalmıştır. Özellikle kırsal çiftlik evlerinde ya da fakir evlerde çok sonraya kadar böyle sürmüştür. Avrupa'daki birkaç çiftlik evinde, dumanlı mutfak 20. yüzyılın ortasına kadar kullanımdadır. Bu evlerde genellikle hiç şömine yoktu ama ateş yakılan yerin hemen üzerinde odundan yapılan ve kille kaplanan bir duman başlığı vardır; eti tütsülemek için kullanılmaktadır. Duman daha sonra yükseliyor, üstteki odaları ısıtıyor ve zemini haşaratlardan korumaktadır.⁸

Günümüzde Anadolu'da halen 18. yy.'den bu yana kullanılan mutfaklar kullanılmaya devam edilmektedir. Tel dolaplar, kilerler, tandır ve taş tezgahlar, bu mutfakların en tipik özelliklerindedir.

Sanayileşme dönemindeki teknolojik ilerlemeler mutfaklara büyük değişiklikler getirmektedir. Ateşi tamamen kuşatan daha etkili demir ocaklar belirlenmektedir. Franklin ocağını da içeren erken modeller 1740'larda belirlenmiştir. Bunlar pişirme için değil ısıtma için tasarlanmaktadır. İngiltere'de Benjamin Thompson 1800'lerde Rumford ocağını tasarlamaktadır. Bu ocak önceki ocaklara nazaran daha etkili olmaktadır; ocağın üzerindeki deliklere asılı ve böylece yalnızca alttan değil tüm yönlerden birçok kabı ısıtmak için tek bir ateş kullanılmaktadır. Bununla birlikte bu ocak geniş mutfaklar için tasarlanmıştır. Evde kullanmak için çok büyüktür. Bu teknikle üretilmiş daha küçük bir ocak olarak Oberlin ocağının 1834 yılında A.B.D.'de patenti alınmıştır ve sonraki 30 yıl boyunca 90000 adet satarak ticari bir başarı haline gelmektedir. Bu ocaklar hala odunla ya da kömürle yakılmaktadır. 1820'lerin başında Paris'e Londra'ya ve Berlin'e gazlı sokak lambaları yerleştirilmiş ve 1825'te A.B.D.'de ilk gazlı ocağın patenti alınmış olmakla birlikte, kentsel alanlarda aydınlatma ve yemek pişirme için gaz kullanılmasının sıradan bir şey haline gelmesi 19. yüzyılın sonunu bulmaktadır.⁸

⁸www.wikipedia.org - Mutfak başlıklı yazı

Geçmişten bugüne mutfaklarda çok büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Mutfak önceleri sadece basit bir pişirme ünitesi olma işlevini görürken zamanla fonksiyoları değişikliğe uğrayarak, çeşitli aşamalardan geçerek bugün içinde oturulan yemek yenilen bir mutfak mekanı olma özelliğine sahip olmuştur. Bu gelişmeler ile birlikte mutfaklar, konutlarda önemlice bir yer tutmaya başlamıştır. Yıkama, hazırlama, pişirme gibi üniteler önceden birbiriyle iç içe yerleştirilirken hepsi parçalanarak birbirinden şık ayrı ünitelere dönüştürülmüştür. Mutfak, konutlarda önceden sadece beslenme amacına hizmet ederken bugün geldiğimiz noktada ise uyku ve yıkanma mekânı hariç her işin yapılabildiği bir mekân haline gelmiştir. (Ebru Kurt 2006)

Mutfağın planlanması; içinde yaşayan insan sayısına, yaşam tarzlarına ve alışkanlıklarına uygun olarak, bu konuda eğitilmiş, ergonomi bilgisine sahip insanlar tarafından yapılmaktadır. Önceleri ihtiyacı gidermeye yönelik düşünülen bu mekanlar, şimdilerde lüks ve teknolojinin getirdiği kolaylıklar sayesinde bir uzay üssünü andıran şaheserlere dönüşebilmektedir.

Mutfak mekânının büyüklüğü, formu ne olursa olsun planlama aşamaları ile ilgili kurallar aynı olmaktadır. İlk olarak ölçekli bir kroki üzerinde mevcut tesisat yerleri, elektrik prizleri, anahtarları gibi güç noktaları, kapı, pencere, duvar gibi mekânın yapısal özellikleri belirlenmektedir. Daha sonra bu sabit özelliklere bağlı olarak ana eylem alanları grup halinde tespit edilmektedir. Eylem alanlarına bağlı olarak çalışma üçgeni oluşturulur ve ekipman yerleri tespit edilmektedir. Son olarak eylem sırasına göre çalışma ve gerekli depolama alanları, eğer isteniyorsa kahvaltı ya da yemek köşesi eklenerek planlama işlemi tamamlanmaktadır.⁹

Günümüzde kullanılan bu klasik konut mutfak tipleri ise beş gruba ayrılmaktadır. Bunlar; tek sıralı, karşılıklı yerleştirilen iki sıralı, L ve U biçimli, ada tipi ve açık mutfaklardan oluşmaktadır. Bunların dışında endüstriyel mutfaklar da bulunmakta, daha büyük ölçekli mekanlar olan, otel, fabrika v.b mekanların ihtiyacını karşılayacak boyutlarda tasarlanmaktadır.

⁹www.icmimarlik.org- Mutfak Mekanı Tasarım İlkeleri yazısı-s.16

3.2.1.1. Tek Sıralı Mutfak

Şekil 3.1 Tek sıralı mutfak örneği-Fıratmutfakmobilya web sitesi

Tek sıralı mutfak; I tipi mutfak olarak da bilinen, tek bir duvar önüne sıralanan mutfak dolaplarından oluşmaktadır. Bu tip mutfaklar için; yeterli çalışma alanı sağlanması açısından, tezgah uzunluğunun en az 3.50 cm olması gerekmektedir. Tezgah kullanımı alanı en az 90 cm olması, masa kullanılmak istenirse bununda ortalama 60 cm uzunluğunda bir masa olması gerekmektedir.

Tek sıralı mutfaklar küçük veya orta büyüklükte aileler için uygun olmaktadır (Bknz: Şekil 3.1). Özellikle günümüzde sıkça kullanılan pratik bir mutfak tipi olan tek sıralı mutfak, hazır mutfak sektöründe de her mutfağa uyumluluğu sayesinde tercih sebebi olmaktadır.

Mutfaklarda aydınlatma büyük önem taşımaktadır. Özellikle bu tip mutfaklarda çok daha fazla önem taşımaktadır. Çünkü bu tip mutfaklarda tezgah uzunluğu aydınlık seviyesi ile ters orantılı olmaktadır. Hem güvenlik ve hem de estetik açıdan tezgah uzadıkça aydınlık seviyesi arttırılmalı, mekan ideal aydınlık seviyesine getirilmektedir.

3.2.1.2.İki Sıralı Mutfak

Şekil3.2İki sıralı mutfak örneği – yabancı tasarımlar web sitesi

İki sıralı mutfaklar karşılıklı iki duvara sıralanan mutfak dolaplarından oluşmaktadır. Bu tip mutfaklar orta büyüklükteki konut ve işyerlerinde tercih sebebi olmakta, daha geniş yer tutmaktadırlar (Bknz: Şekil 3.2). H tipi de denilen bu tip mutfakları, kullanıcılar depolama açısından sağladıkları avantaj sayesinde tercih etmektedirler.

İki sıralı mutfaklar arasındaki alan ne kadar geniş ise, o kadar kullanıcıyı yormaktadır. Çalışma üçlüsü denilen, buzdolabı-tezgah-ocak üçlüsünü birbirinden uzaklaştıran bu geniş alan kullanıcının daha çok hareket etmesini sağlamaktadır. Bu sebeple çok geniş mutfaklarda iki sıralı mutfak yerine L veya U tipi mutfaklar tercih edilmektedir.

3.2.1.3.L ve U Biçimli Mutfak

Şekil3.3L tipi mutfak örneği 3d tasarım-3d mutfakdizayn web sitesi

L tipi mutfaklar, genellikle çalışma üçgeni (depolama-hazırlama-pişirme) oluşturma açısından kolaylık sağladığı için tercih edilmektedir. Bu mutfak tipinde bir uca eviye bir uca ocak konularak geniş bir hazırlama alanı bırakılmaktadır. Buzdolabını da eviyeye yakın bir yere yerleştirerek çalışma üçgeni tamamlanmaktadır (Bknz: Şekil 3.3).

L tipi mutfaklar, iki uzun duvarın birleştiği köşe için kullanışlı çözümler getirildiği sürece depolama açısından da kullanıcıyı memnun etmekte, mutfakta insan trafiğine de engel bir çalışma alanı sağlamaktadır. Mekan kare şeklinde ise, boş kalan duvar önüne masa ve sandalyelerle yemek alanı oluşturulabilmektedir.

U tipi mutfak, dolap sayısı ve tezgah alanı sebebiyle 8m² den büyük mutfaklar için uygun olmaktadır. L tipi mutfakta tek köşedeki dolaba getirilen özel çözüm, U tipi mutfaklarda her iki köşe içinde gerekmektedir (Bknz: Şekil 3.4).

Şekil3.4U tipi mutfak örneği -hazirmutfaklar web sitesi

U tipi mutfakta kenarlardan biri uzatılarak masa olarak da kullanılabilir. Fakat mutfak çok büyük ise; çalışma alanını daha kullanışlı hale getirebilmek amacıyla bir ada eklenerek, çalışma üçgeni alanı arası kısaltılabilir.

3.2.1.4.Ada Mutfak

Şekil3.5Ada mutfak-ada ahşap web sitesi

Ada mutfaklar, 10m² ve üzeri alanlarda başarılı sonuçlar vermektedirler. Birkaç kişinin aynı anda çalışması için uygun olmaktadır.

Ada mutfaklarda adanın yerleşimi önemli olmaktadır (Bknz:Şekil 3.5). Eğer ada yanlış yere konumlandırılırsa, bu adım sayısını artırarak kullanıcıyı yormakta, hem de çalışan insan trafiğine yol açmaktadır.

3.2.1.5.Açık Mutfak

Açık mutfaklar, günümüzde konut m²'lerinin küçülmesiyle sıkça görülen konut mutfaklarından olmaktadır. Salon ve mutfağın iç içe geçtiği bu mutfaklarda, kullanıcı ortamdaki soyutlamayı, daha sosyal bir şekilde iş yapabilmektedir (Bknz: Şekil 3.6).

Bu mutfaklarda, mutfak tipi açısından çeşitlilik görülmektedir. L tipi, I tipi, U tipi veya Ada mutfak olsun, eğer salonla mutfağı bölen bir duvar bulundurmuyorsa, bu açık mutfak olarak bilinmektedir.

Kullanıcıyı sosyal yapması gibi avantajları olmasının yanında yemek kokusu ve ısı yayılımı gibi dezavantajları da bulunmaktadır.

Şekil3.6Açık mutfak örneği-maslak1453 projesi web sitesi

3.2.1.6.Endüstriyel Mutfak

Endüstriyel mutfaklar, mutfakların en gelişmiş örneklerindedir. Hastane, restoran, fabrika gibi daha çok sayıda insana hizmet verme kapasitesine sahip mutfaklardır (Bknz: Şekil 3.7).

Bu mutfaklarda depolama alanlarının genişliği büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Buzdolapları, kilerler kişi sayısı baz alınarak ihtiyacı karşılayacak

büyükükte tutulmalıdır. Ayrıca birden çok insanın aynı anda çalıştığı bu ortamlarda insan trafiğini de düşünerek, doğru çözümler yapılması gerekmektedir.

Şekil3.7Endüstriyel mutfak örneği- yakgaz web sitesi

3.2.2. Mutfakın Düzenlenmesi

Mutfak düzenlenirken pek çok ayrıntı göz önünde bulundurulur. Bunlar aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir.

3.2.2.1.Mekan Kurgusu

Mutfak, tüm diğer mekanlar gibi kullanıcının ihtiyaçları ve mekanın imkan verdiği ölçütler baz alınarak oluşturulmaktadır. Bunun için kullanıcının mekanda ne gibi eylemlerde bulunacağına, eylemlerin sırası ve yapılış sıklığına bakılmaktadır.

Depolama yapılacak alanlarda mekan kurgusu için, kullanılacak malzemelerin çeşitleri, boyutları, kullanım sıklığı ve kullanıcıyla araçların ilişkisine bakarak bir düzen oluşturulmaktadır.

Mutfak işlerinin kolaylaştırılması için çalışma yerlerinin amaca uygun düzenlenmesi gerekir. Bu durumda sağdan sola doğru: istif yeri, fırın, yemek hazırlama yeri, bulaşık yıkama yeri, kurutma yeri yer almalıdır.

Mobilya ve cihazlar için yer gereksinimi: fırın, pişirme yeri 60 cm, bulaşık yıkama yeri, iki bulaşık lavabo ve durulama yüzeyi(otomatik bulaşık makinesiyle beraber) 150 cm, fırın ve ocak 60 cm, buzdolabı 60 cm, süpürge dolabı 50 cm, kap kacak, ufak cihazlar, edevatlar v.s için alt dolaplık, hazırlık masası ve istif yüzeyi için 200 cm, toplam 700 cm olmalıdır.¹⁰

Bunun yanında mutfakta nem oranı belirli seviyede olmakta ısı kontrolü sağlanmaktadır. İşitsel yönden, dışarıdaki gürültüden ve hava kirliliğinden arındırılmakta, akustik değerlendirilmeleri hesaplanmaktadır.

¹⁰Neufert – Yapı Tasarımı 1998

Mutfak ev içinde kazalara en elverişli mekanlar olması sebebiyle emniyet açısından en çokça önlem alınması gerekmektedir. Bunun için ısıya dayanıklı malzemelerin tercih edilmesi yangın gibi kazaları önlemekte, suya dayanıklı malzeme seçimleri ise, su baskını gibi kazalara engel olmak açısından önem kazanmaktadır. Ayrıca suyun çok kullanıldığı bu mekanlarda prizlerin kapaklı seçilmesi kazalardan korumaktadır.

Kazalar, yalnızca ateş ve su elementlerinden değil bazen de mutfaktaki karışıklıktan dolayı çıkmaktadır. Bunun için depolama mekanlarının çeşitli olması ve ortalıkta eşya bırakmamak kullanıcıyı korumaktadır. Mutfakta sivri köşelerin bulunmaması, kesici aletlerin kullanıcının uzanamayacağı yükseklikte olması, zeminde kot farkı bulunması da kazalara neden olmaktadır.

Son olarak da kullanıcının duygusal ihtiyaçları ve antropometrik ölçütleri dikkate alınmakta ve mekan kurgusu tüm bu değerlendirmeler sonucunda oluşturulmaktadır. Böylelikle amaç, kişi için hem ergonomik hem de mekanda geçireceği zamanı psikolojik boyutu ile iyi geçireceği mekanlar yaratmaktır.

3.2.2.2.Günümüz Mutfakları

Ateşin keşfinden itibaren gelişimini sürdüren mutfaklar, günümüzde de gelişimine devam etmektedirler. Özellikle bilgisayar kullanımının yaygınlaşmasıyla, bilgisayar teknolojileri evin her mekanına adapte edilmeye başlanmıştır.

Günümüz mutfakları bilgisayar teknolojisi geliştikçe gelişmeye devam etmektedir. Belki bundan yıllar sonra çamaşırlar nano teknolojiler sayesinde daha askıdayken temizlenecek, elektrik süpürgeleri insan kontrolü olmaksızın temizlik yapacaklardır.

Günümüz teknolojisinde ise, mutfaklarda bilgisayar sistemlerinin sunduğu olanaklar sayesinde, geçmişte yapamadığımız pek çok şey yapabilmekteyiz.

*** Buzdolapları:**

Akıllı buzdolapları cep telefonu veya tabletler sayesinde kontrol edilebilmektedir. Böylece evde olunmadığında da dolabın tasarruflu çalışması için enerji düşürebilmekte veya tam tersi işlem yapılabilmektedir.

Bunun yanında dolap üzerindeki dokunmatik ekranlar sayesinde internete bağlanabilmekte, mutfak alışverişi bile mutfaktan çıkmadan yapılabilmektedir. İnternet sayesinde yeni tariflere de mutfaktayken kolayca ulaşılabilir.

Sistem gncellemeleri ise, aynen cep telefonlarındaki gibi sisteme gelmekte ve kolayca kendiliğinden yeni yazılımla buzdolabı gncel duruma gelmektedir.

Ayrıca markaların sunduğu gıda yönetim sistemleri sayesinde buzdolabında hangi ürünlerin olduğu, son kullanım tarihlerinin ne olduğu da öğrenilebilmektedir. Böylece ev dışındayken ne yemek yapacağını düşünen kullanıcı dönüp eve bakmak zorunda kalmayıp cep telefonu veya tabletinden tüm bilgileri elde edebilmektedir. Sistem daha da gelişmiş bir sistem sunarak size dolaptaki gıdalarla yapılabilecek sağlıklı ve kolay tarifler de önermektedir.

Özellikle günümüzde zamanla yarışan insanlar için büyük kolaylıklar sağlayan sistemler sayesinde hem pratik tarifler uygulanabilir, hem de dolapta unutulmuş gıdalar bozulmasına fırsat verilmeden değerlendirilmektedir.

Aileler buzdolabı üzerine yapıştırılan not kağıtları yerine sistemdeki not bölümünün üzerinde yazarak not bırakılabilmektedir. Ayrıca hava durumu öğrenebilir veya ses kayıt da edilebilen bu sistemler, ileride pek çok kolaylığın ilk habercileri olabilirler.

* Çamaşır makineleri:

Akıllı çamaşır makineleri sayesinde teknik servis hizmeti zamanla ortadan kalkabilir. Makinede bir arıza olduğunda çağrı merkezi aranarak makinenin arıza tuşuna basılarak, arızayı telefonla tespit eden çağrı merkezi eleman göndermek zorunda kalmayacak, kullanıcı ise hızlı bir çözüm alabilecektir.

Bunun yanı sıra cep telefonu ve tabletle kontrol çamaşır makinelerinde de uygulanabilecektir. Ev dışındayken de makineyi çalıştırabilir, durdurabilir veya şu kadar dakika sonra çalışsın denilebilecektir.

Çamaşır makinelerinin bir parçası olan kurutma makineleri için de aynı sistem geçerli olmaktadır. Onun çalışma sistemi ve zamanı elektronik cihazlar sayesinde kontrol edilebilmektedir.

Bütün bunların dışında mutfakta pencere sistemleri de bulunmaktadır. Bilgisayar ekranı pencere sisteminin içine yerleştirilen sistem sayesinde pencereye yansıtılmakta, camdan çocuğuna bakan kullanıcı aynı anda internete girebilmektedir (Bknz: Şekil 3.8). Henüz piyasada yaygın olarak kullanılan sistemler olmasalar da yakında alışkanlık haline gelmeleri muhtemel görünmektedir.¹¹

¹¹Samung tarafından geliştirilmiş bir Akıllı Pencere Örneği (Technology Review Websitesi – Samsung Smart Window Sayfası)

Şekil3.8 Samsung tarafından geliştirilmiş bir Akıllı Pencere Örneği (Technology Review Websitesi – Samsung Smart Window Sayfası)

Günümüz mutfaklarında teknoloji ve fonksiyon kadar tasarım da ön plana çıkmıştır. Fark yaratan tasarımlar da kullanıcı tarafından tercih sebebi olmaktadır. Bunun en güzel örneklerinde biri de; İtalyan tasarımcı Patricia Urquiola'nın 'Leisur Patricia Urquiola' adıyla piyasaya sunulan beyaz eşya serisidir.

Şekil3.9 Patricia Urquiola tarafından tasarlanan akıllı mutfak örneği- mimarizm web sitesi

Tasarımcının ocak tasarımı hassas alev kontrol sistemine sahiptir (Bknz: Şekil 3.9). En düşük ateşe ihtiyaç duyan malzemelerle en yüksek ateşe ihtiyaç duyan malzemeler aynı ocak tarafından hazırlanabilmektedir. Gaz emniyet sistemi gibi güvenlik önlemleri de düşünülen ocak son teknoloji kullanılarak tasarlanmış, yeni nesil beyaz eşyalar arasında yerini almıştır.

Serideki davlumbaz ise tasarımının yanı sıra fonksiyonelliği ile de fark yaratmaktadır (Bknz: Şekil 3.10). Tasarımcı davlumbazı aynı zamanda raf işleviyle de kullanılabilen forma dönüştürerek, mutfaktaki depolama alanlarını genişletmiştir. Böylece dar mekanlarda kullanım alanını arttırmış, geniş alanlarda da ulaşılması kolay bir raf alternatifi sunmuştur.

Şekil3.10Patricia Urquiola tarafından tasarlanan davlumbaz-mimarizm web sitesi

Serideki fırın tasarımı geniş iç hacmi ve şefler tarafından oluşturulmuş 79 adet özel pişirme programı sayesinde mutfakta kullanıcıya şef olmayı vaat etmektedir (Bknz: Şekil 3.11). Cam tasarım ön kapağı; tutma aparatını saklı tutarken, pişirme işlemi bittikten hemen sonra bile kolayca temizlenebilmektedir.

Şekil3.11Patricia Urquiola tarafından tasarlanan ankastre fırın-mimarizm web sitesi

Seri de ankastre fırın ve ocağın dışında kendi filtresini temizleyebilen ve bardak koruma özelliği bulunan bulaşık makinesi ve tazeliği uzun süre koruyan no frost-kombi buzdolabı tasarımları da yer almaktadır.

3.2.2.3.Mutfakta Döşeme

Mutfaklar, ev kazalarının çoğuna sebep olan tehlikeli mekanlardır. Bunu göz önünde bulundurarak mutfak güvenliğine dikkat edilerek, ev kazalarının büyük ölçüde önüne geçmek mümkün olmaktadır.

Şekil3.12Mutfak döşemesi örneği-evdizayn web sitesi

Mutfak güvenliğini sağlamanın ilk koşulunu seçilen malzemeler oluşturmaktadır. Döşemeler, geçen yıllara bakarak teknolojik anlamda büyük gelişme göstermektedir. Suya ve ateşe dayanıklı malzemeler üretildiği gibi bakteri üretmeyen seçenekler de yer almaktadır (Bknz: Şekil 3.12).

Akıllı mutfak sistemleri sayesinde döşemeler, belirli su seviyesinin üzerinde suyu algılayarak su baskınlarına karşı ev sahiplerine cep telefonları veya tabletler sayesinde haber verebilmektedir.

3.2.2.4.Mutfakta Aydınlatma

Tüm diğer ıslak hacimlerde olduğu gibi mutfakta da aydınlatma en önemli faktörlerdendir. Doğru aydınlatma güvenli bir mutfak tasarlamak için gereklidir.

Kullanıcı mutfakta pek çok kesici aletle çalışmakta ve güvenliğini tehdit edecek unsurlarla bir arada bulunmaktadır. Bu sebeple kullanıcının güvenliği için çalışma alanının aydınlık olması çok önemlidir.

Görsel yönden, mutfağın aydınlık seviyesi hesaplanmakta, parlamalar emniyet açısından sorun yaratacağı için parlama kontrol altına alınmaktadır. Mutfaklarda yeterli günışığı alınması gerektiğinden, en az bir pencere bulunmaktadır. Ayrıca mutfaklarda emniyet açısından tavan aydınlatması dışında bir de tezgah aydınlatması açısından dolap altına yerleştirilen gizli aydınlatmalar da yerleştirilmektedir.

Şekil3.13Tezgah altı aydınlatma örneği-yapı haberleri web sitesi

Aspiratör altı aydınlatmalar ise, yemek yaparken kullanıcıya kolaylık sağlamakta, ocak üzeri daha rahat aydınlatılmaktadır (Bknz: Şekil 3.13).

Akıllı mutfaklarda çok daha detaylı ve teknolojik aydınlatma çeşitlerine rastlanmaktadır. Gün geçtikçe kullanıcıya memnun edecek daha fazla ürün çeşidi piyasaya sunulmaktadır.

3.2.2.5.Türk Evinde Mutfak Kavramı

Türk evinde her ihtiyaç odanın içerisinde çözümlenmektedir. Örneğin; yemek yeme, uyuma, misafir ağırlama ve hatta kimi zaman duş alma gibi ihtiyaçlardır. Oda tamamen kullanıcısının ihtiyaçlarına göre şekil almakta ve kullanıcıya kullanım kolaylığı sağlanmak amaç edinilmektedir.

Türk evindeki bu çok amaçlı sistem; Türklerin ilk yerleşim alanı olan çadırla da benzerlikler göstermektedir. Bunu Prof. Önder Küçükerman çadır ve Türk evindeki oda kavramını şu maddelerle kıyaslamıştır;

- ‘‘Çadırda denk ve sandıkların bulunduğu alan, odada <kapalı kullanım alanı> olan dolap ve eklerine dönüşmüştür.
- Çadırda, yeme, içme ve yatma gibi değişik eylemleri karşılamak üzere, iç düzenin değiştirilerek kullanılması süregelmektedir.’’ Türk evinde çoğunlukla, aynen çadırda olduğu gibi belirli bir oda mutfak için ayrılmamıştır. Çadırda mekanın dışında ateş yakılarak yaratılan ilkel ocaklarda yemekler pişirilmekte bunun için özel bir düzenek ve mekan bulunmamaktaydı. Türk evinde ise, bu anlamda kısmen bir modernleşme görülmektedir. Türk evinde çoğunlukla belirli bir mutfak mekanı gözlenmemektedir. Daha çok oda içerisindeki ocaklarda yemek pişirilmektedir. Bu tip oda içi çok fonksiyonlu alanların oluşu, kullanıcının ısıyı oda içinde tutup aynı zamanda ısınma ihtiyacı da karşılanmış olmaktadır.

Yemek yapılan mekanın oda içinde oluşu, mekandaki depolama alanlarının da fazlalığını gerektirmektedir. Bunun içinde Türk evindeki oda örneklerinde bolca kullanıldığı üzere dolaplar bu işi çözmektedir. İçinde hem malzemelerin hazırlandığı hem de mutfak aletlerinin depolandığı bölmeler yaratılmakta, açık ve kapalı raf sistemleri oluşturulmaktadır. Dolaplar hem yatak yorgan gibi uyku ihtiyaçları için kullanılarak yüklük, hem kıyafetlerin depolandığı gardırop hem de mutfak dolabı işlevlerini aynı anda sağlamaktadır.

Dolaplar çok amaçlı olmalarının dışında kolay ulaşılabilir ölçüde yapılmaktadır. Alt sınır denilen dolaplar, sıkça kullanılan malzemelerin yerleştirilmesi için kullanılırken, üst sınır denilen dolaplar ise, 2.20 cm. den yukarıdaki dolaplar olup, daha az kullanılan malzemeler için kullanılmaktadır. Bu sınırın sonrasında ise tepe pencereleri yer almaktadır.

Her ev kendine has özelliklere sahip ve özgündür. Yöreden yöreye değişebildiği gibi kişiden kişiye de değişiklikler göstermektedir. Bunun sebebi de her evin kullanıcısının ihtiyaçları ölçüsünde şekillenmesinden kaynaklanmaktadır. Kullanıcısının ihtiyaçları, maddi durumu, sosyal statüsü, dini inançları ve alışkanlıkları evinde izler bırakmaktadır. Bütün bunları bakınca her Türk evinin hem ortak özellikleri hem de kendisine has kişiye özel bir başka tarafı da bulunmaktadır. Tamamen onu kullanan kişileri yansıtmaktadır.

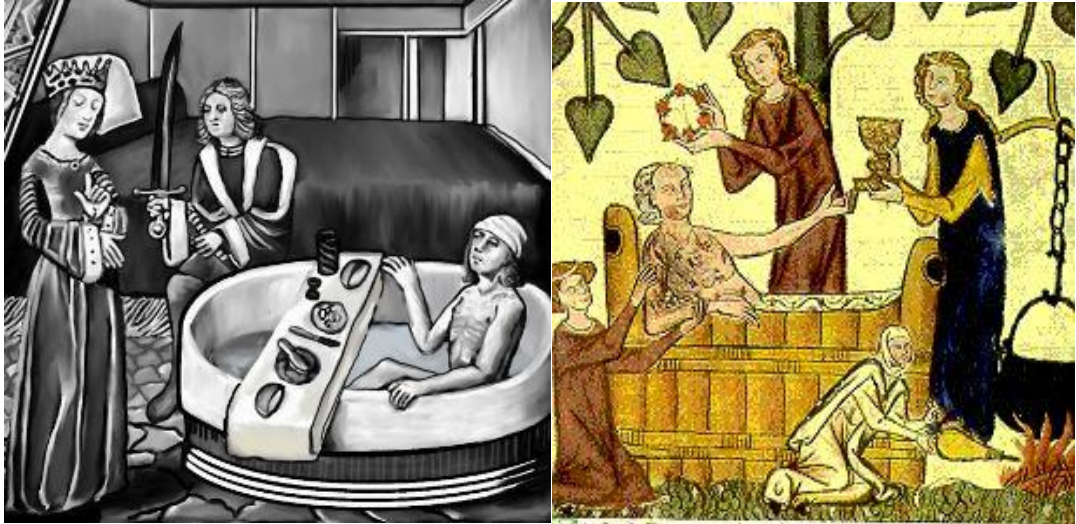
Oda dışı mutfak örnekleri, nadir de olsa görülmektedir. Bu örneklerde Türk evinin çok fonksiyonlu yapısını zedelememektedir. Oda dışı mutfak alanları

genellikle odaları birbirine bağlayan, açık alan olan ‘sofa’ denilen, ortak yaşam alanlarında yer almaktadır. Oturma ve yemek yeme mekanı olarak da kullanılan sofalara ‘hizmet alanları’ da denilmektedir. Bu alanların nadiren mutfak olarak kullanıldığı örnekler de bulunmaktadır.

Bu örneklerde defonksiyonellik geri plana atılmamıştır. Avlu içindeki mutfakların yakınında yıkanma için kullanılan mekanlar yer almaktadır. Böylece hem ateş yakılıp yemek yakılmakta, hem de aynı ateşin ısısı kullanılarak yıkanma mekanı ısıtılmakta ve duş almak için su ısıtılmaktadır.

3.2.3. Banyo

Yıkanma kavramı milattan önceki yıllara dayanıyor olsa da, banyo ve hamam gibi yıkanmanın bir mekan içinde yapılması Romalılar döneminde ortaya çıkmıştır. Kentlerde hamamlar inşa edilerek toplu yıkanma alışkanlıkları kazanılmıştır. Böylece yıkanma alışkanlığı ihtiyaç olmanın yanında sosyal olmak amacı da taşımaya başlamıştır. Romalılarda hamam kültürü hiyerarşiyi de içinde barındırmakta, hamam soylu ve üst tabaka insanlar için yapılmış yıkanma mekanları olma özelliği de taşımaktadır (Bknz: Şekil 3.14).

Şekil3.14Roma dönemi soylu banyosu resmedilmiş- Ayhan Demirel web sitesi

Romalılardan sonra Erken İslam döneminde de yıkanma ve sosyalleşme birlikte düşünölmeye başlanan iki kavram olmuştur. Romalıların ısıtma sistemleri kurarak hamamlar yaptırılmaları İslam ölkeleri tarafından da benimsenmiştir. Fakat Romalıların hamamlarında farkı; İslam ölkelerinde hamam yalnızca üst tabaka

insanlar için değil, tüm halkın faydalanması amacıyla hayır için yaptırılan mekanlardır.

Ortaçağda Avrupa'da, yıkanmak günah sayılmaktadır. Suyun mikropları taşıdığına ve bu sebeple salgın hastalıkların yayıldığına inanılmaktaydı. Ayrıca kiliselerin kadınların çıplak yıkanmasının şehvet uyandırdığını söyleyerek, toplu yıkanmasını yasaklanması hamam alışkanlığını bitirmiştir. Kadınlar kilisenin bu yasağından sonra yalnızca evlerinde yıkanabilmişlerdir.

14. yy.da Avrupa'da da toplu yıkanma alışkanlığı ortaya çıkmıştır. Fakat Avrupa 'da ki şekil Anadolu'nunkinden farklıdır. Avrupa su sıkıntısı çekmekte ve akan suyla banyo yapacak kadar bol su bulamamaktadır. Bu sebeple çözüm birikmiş suda yıkanmaktır. Bu birikmiş suda yıkanma alışkanlığı önce toplu iken daha sonra bireysel bir eylem halini almış ve her evde banyo bulunmaya başlamıştır. Bu alışkanlık daha sonraları karşımıza 'küvet' olarak çıkmakta ve günümüzde de çoğu banyoda karşımıza çıkmaktadır. Bugün bile ülkemizde küvet su israfına sebep olduğu için tercih edilmeyen bir banyo elemanı olan küvet, Avrupa ve Amerika'da halen iyi bir evde olması gerekenler listesinde önemlidir.

Avrupa'da uzun süre sık banyo yapmak tercih edilmemiştir. Hatta Roma'da yalnızca soyluların yıkanma alışkanlığının dışında, Avrupa'da soylular bile az yıkanmaktaydılar. İspanya kraliçesi I. Isabel'in hayatında biri doğunca, diğeri evlenirken olmak üzere toplam iki defa yıkandığı bilinmektedir. Fransa'da ise, parfüm sektörünün oluşan kötü kokuları bastırmak amacıyla geliştiği bilinmektedir. Avrupa'nın yeniden yıkanma alışkanlığına geri dönmesi ise, 19.yy.a rastlamaktadır (Bknz: Şekil 3.15).¹²

¹²www.ayhandemirel.com– Geçmişten Günümüze Yıkanma Alışkanlıkları

Şekil3.15Ortaçağ'da banyo alışkanlıkları resmedilmiş- Ayhan Demirel web sitesi

İslam ülkelerindeki önem taşıyan hamamları, Türklerin keşfi ile hamamlar her dönemden daha fazla değer görmeye başlamıştır. Bunun sebebi ise, Türklerin hamama ihtişam kazandırmalarıdır. Türkler hamamda yıkanmanın yanı sıra 'Gelin Hamamı', 'Sünnet Hamamı', gibi eğlenceler de düzenlemekteydiler. Bu özel günler sayesinde hem eğleniliyor, sosyalleşiyor hem de bakım yapıp güzelleşiyorlardı. Türkler, hamamlara ayrı önem vermiş, padişahlar kendilerine yaptırdıkları hamamların dışında halk içinde hamamlar yaptırmışlardır. Halk buralarda ücretsiz veya ufak bir ücret karşılığında faydalanmışlardır.

Roma'daki hamam kültüründen farklı olarak Osmanlı hamam için akarsuya ihtiyaç duymamış birikmiş suları kullanarak hamamlar yapmıştır. Bunun sebebi Osmanlı'nın su sıkıntısı ve ekonomik sebepler olabilir.

Anadolu'da ise bireysel yıkanma alışkanlığına geçiş çabuk olmamıştır. Zengin insanlar önce evlerine hamam alışkanlığını taşımaya başlamışlardır. Büyük aileler hamamı ısıttıktan sonra sırayla hamam sefası yapmaktaydılar. Bunun yanından kent hamamları cazibesini korumaya devam etmiştir.

Banyonun modernleşmesi ise 19.yy.da önce olmayacaktır. Sebebi ise, banyo ve tesisatın ayrılmaz bir ikili olmasındandır. Tesisat sistemlerinin gelişip her yere ulaşmaya başlanması ile banyolar da modernleşmiştir.

Endüstrileşme ile evlere sıcak suyun ulaşmaya başlaması, klozetin icat edilmesi ve kanalizasyona bağlanması gibi banyo ve tesisatın bugün en temel öğeleri bu şekilde hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Bugün ise, doğalgaz sayesinde evin her alanında her an sıcak suya ulaşılabilir.

Türk insanı; inancı gereği akan bir suyun altında yıkanmayı alışkanlığın edindiği için mi, yoksa yokluk çekmiş Türk insanı için su israfı olarak görüldüğünden midir bilinmez, halen küveti amacına uygun kullanamamaktadır.

3.2.3.1.Mekan Kurgusu

Mekan kurgusu; mekanın aydınlatması, döşemesi, kullanılan malzemeler, kullanılan gereçler, armatürler gibi pek çok belirleyici unsur dikkate alınmalı, bir bütün oluşturacak şekilde tasarlanmalıdır.

Banyo kurgulanırken, ikinci olarak mekanın boyutlarına bakmak gerekmektedir. Özellikle dar banyolarda duş teknesi ve lavabo gibi gereçleri minimum yer kaplayacak modellerden seçmek gerekmektedir. Dar banyoların duş kabinlerinin saydam olması ise, mekanı daha geniş algılatmaktadır. Bunun yanı sıra pek çok malzemeyi içine alabilecek fonksiyonel banyo dolapları tasarlanmalıdır.

Geniş banyolarda ise durum daha farklıdır. Bu kez de mekanın bütünlüğünü bozmamak için uygun tasarımlar seçilmelidir. Geniş banyoların avantajı ise, mekanı birden fazla insanın kullanabilmesidir. Örneğin; çift lavabo yerleştirilen bir banyoda, eşlerden biri tıraş olurken diğeri makyaj yapabilme imkanına sahip olmaktadır.

Banyolar, suyun kullanıldığı ıslak mekanlar oldukları için; seçilen malzemelerin cinsi, ebatları, kaliteleri ve ergonomileri önemlidir. Mekanda doğru yerleşim için öncelikle mekana uygun bir duş teknesi tercih edilmeli, diğer gereçler daha sonra konumlandırılmalıdır.

Banyo kavramı hayatımıza çok sonraları dahil olsa da, teknolojik gelişmeler sayesinde büyük değişimler geçirmiştir. Hamamlardan sonra bireysel banyo kavramına alışan Türk insanı için bile, bugün satın alınacak bir evin en önemli bölümü banyosu olmuştur.

3.2.3.2.Günümüz Banyoları

Gelişen teknolojiyle banyolarda da konfor artmaktadır. Sıcaklığın istenildiği gibi ayarlanabilmesi, su geçirmez hoparlörler ve ses sistemleri, ısıtmalı ve kendi kendini temizleyebilen klozetler gibi pek çok teknolojik banyo gereçleri hayatımıza girmiştir.

Bugün maddi açıdan her hanede kullanım imkanı bulunamasa da, teknoloji geliştikçe ıslak hacim sistemlerindeki konfor da, lüks olmaktan çıkacaktır.

Ünlü markaların tasarımları fonksiyonelliğe yeni bakış açıları kazandırmaktadır. Örneğin; ‘Airblade’ adı verilen musluk, musluk ve kurutma makinasını tek bir üründe birleştirmektedir (Bknz: Şekil 3.16). Önce ortak alanlar için üretilen bu sistemin daha sonra ‘Airblade Tap’ ismiyle konut tipi de piyasaya sürülmüştür. 1800 dolarlık bu sistemle 15 saniye içinde eller hem yıkanacak hem de kurutulmuş olacaktır. Hepafiltresi sayesinde ise kurutma sistemindeki hava bakterilerden arındırılmıştır.

Şekil3.16.‘Airblade’ adlı yeni nesil kurutmalı musluk modeli- Dysonn web sitesi

3.2.3.3.Banyoda Döşeme

Banyolarda seramikler en sık kullanılan döşeme türüdür. Seramikler çoğunlukla parlak yüzeyli döşemelerdir. Banyolar da, mutfaklar gibi ıslak ve nemli mekanlar olduklarından ev kazalarının en çok görüldüğü mekanlardır. Parlak yüzeyler ise, ıslak hacimler için tehlike oluşturmaktadırlar. Bu sebeple günümüzde seramiklerin de matları üretilmeye başlanmıştır.

Günümüzde seramiklerin farklı çeşitleri üretilmektedir. Desen, renk ve tasarım bakımından öne çıkan, farklı markaların pek çok seramik çeşitleri bulunmaktadır. Bu çeşitlilik kullanıcıya ihtiyaçlarına yönelik seçim yapma imkanı sağlamaktadır.

Seramik, parlak döşeme hamam kültüründen gelen bir alışkanlıktır. Hamamlarda kullanılan mermere benzerlik gösteren seramikler ıslak hacimlerin yıkanmasına kolaylık sağladığı için tercih edilmiştir. Fakat ev kazalarına da sebep olmaktadır. Hamamlarda hem bu kazalara engel olmak hem de kirli suya ayak basmamak için 'takunya' adı verilen tahta tabanlı, yüksek terlikler giyilmektedir.

Ahşap ise, ıslak hacimlerde kullanılmaktan çekinilen bir malzeme olmuştur. Fakat günümüzde bu önyargı ortadan kalkmış ve ahşap malzeme tüm ıslak hacimlerde kullanılmaya başlanmıştır. Bunun için sıradan ahşap malzemeler değil, suya dayanıklı ahşaplar ıslak hacimlerde tercih edilmektedir. En uygunu ise, Tik ağacından veya Uzakdoğu'da sıkça kullanılan Bambu ağacından yapılan ahşap malzemelerdir.

Tüm bunların yanı sıra PVC bazlı kimyasal malzemeler de suya dayanıklı seçenekleri ile tercih edilmektedir. Doğal malzemeye oranla daha ucuz olan ve daha fazla renk, desen seçeneğine sahip bu kimyasal malzemeler banyo ve mutfak gibi ıslak hacimlerde sıkça tercih edilmektedir.

3.2.3.4.Banyoda Aydınlatma

Banyoda da mutfakta olduğu gibi aydınlatma çok önemlidir. Kesici aletlerin kullanıldığı mekanda birden fazla aydınlatma kullanmak gerekmektedir. Örneğin; traş olan bir insan yüzündeki gölgeleri ortadan kaldıracak aydınlatma elemanlarına ihtiyaç duymaktadır. Eğer aynanın tepesine aplikler asılırsa yüzdeki gölgeler ortadan kalkacaktır. Aplik kullanılmazsa spot veya LED ışık kaynakları sayesinde istenilen aydınlık sağlanacaktır (Bknz: Şekil 3.17).

Şekil3.17İyi aydınlatılmış banyoörneği-banyo dekorasyonu web sitesi

Banyodaki genel aydınlatma ise, banyoda mutlaka bulunmalıdır. Fakat genel aydınlatma, aydınlık seviyesi ayarlanabilir türden olmalıdır. Banyoda her saatteki aydınlık ihtiyacı aynı olmayabilir. Örneğin; gece tuvalete giden bir insanın istediği aydınlık seviyesi ile tıraş olan bir insanın istediği aydınlık seviyesi aynı olmayacaktır.

Islak hacimlerde kullanılan elektrik tesisatına da dikkat edilmelidir. Ortam ıslak ve nemli olduğu için olası kazaların önüne geçmek için, ışık kaynaklarındaki kabloların saklı olması gerekmektedir, su çıkışlarından ayrı konumlandırılmalı ve yüksek bir noktada yer almaktadır. Bunun için en tehlikeli alan ise, duş ve küvet gibi alanlardır. Ayrıca ıslak hacimler için aydınlatma seçerken mutlaka ıslak hacimler için özel olan modeller tercih edilmelidir.

3.2.3.5.Türk Evinde Banyo Kavramı

Türk kültüründe ‘hamam’ çok önemli bir yere sahip olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Yüzyıllardır hamam ve su ile olan iyi ilişkisi Türklere bol bol çeşme ve hamam yaptırmıştır. Her bölgede bulunan hamamlar halkın yıkanma amacıyla hayır için yaptırılmıştır.

Kent merkezlerinde durum böyle iken, köylerde durum bundan biraz farklıdır. Köylerde her ev kendi ihtiyaçlarına göre çözümler üretmiş, kalabalık ailenin tüm ihtiyaçları aynı sofa içinde giderilmeye çalışılmıştır.

Türk evinde odaları birbirine bağlayan geniş alanlara ‘sofa’ denilmektedir. Sofalar; hela ve hamam gibi evin içinde bulunması istenilmeyen mekanlara ev sahipliği yapmaktadır.

Bazı örneklerde mutfak da sofada yer almaktadır. Bu tip örneklerde mutfak ve hamam yan yana yer almakta, mutfakta sürekli yanan ateş sayesinde banyoda ısıtılmaktadır.

Odalardaki dolapların çok fonksiyonlu olması sayesinde ise, dolap içinde ‘gusülhane’ adı verilen, duş almak için basit bir ıslak hacim yer almaktadır. Böylece kalabalık ailelerdeki mahremiyet de sağlanmaktadır.

Örnekler sayesinde, Türk evindeki sonsuz çözümleri rahatlıkla görülmektedir. Her ihtiyaca cevap veren çözümlerin yanında; geleneklerinden, inançlarından ve geçmiş göçebe yaşamlarından da izler taşıyan, yaşayan mekanlar yaratılmıştır.

3.3.İslak Hacimde Tesisat

3.3.1. Tanımı

Temiz suyu bina içine taşımak, pis suyu bina dışına taşımak için kullanılan araç ve gereçlerin uygun biçimde bağlanması sisteminin tümüne ‘su tesisat’ denir. Pis ve temiz suyu birbirinden ayıran bu sistem insan sağlığı için büyük önem taşır.

Tesisat kurulumu için aşağıda belirtilen aşamaların planlanması gerekmektedir.

1. Tesisatın ana kaynaktan (şehir suyu) mahalledeki kaynağa bağlanması,
2. Suyun yapıya (apartman v.s) içine ulaştırılması,
3. Suyun hane içine ulaşması, (fakat 1. Dünya Savaşı’na dek su yapıdan tek bir kaynaktan akmakta, hanelere dağıtılamamaktaydı.) (İpek Fitöz 99)
4. Sıcak suyun hanelere ulaşması,
5. Tesisata tasarım kriterleri gelmesi olarak sıralanabilir.

Kısaca su eve ulaşır, ıslak hacimlere dağıtılır, kirlenen su tekrar geri dönüşüme katılmak için tek merkezde toplanır.

3.3.2. Planlama ve Tasarım

Tesisat planlanırken öncelikle kaynak (şehir suyu) sağlanır. Kaynak yeri belirlenir ve arıtımı sağlanır. Arıtılan su yapı içine ulaştırılır ve yapı içine depolanması sağlanır. Böylece temiz su kullanıma hazır hale gelir.

Suyun yapıya ulaştıktan bir sayaç sayesinde su takip edilir. Sayacın görevi suyun kullanım miktarını, kullanım miktarıyla da ödenecek tutarı belirlemektir.

Ekonomik ve teknik nedenlerden dolayı, banyo ve WC ile banyo ve mutfak, birbirlerinin tesisat kanallarını müşterek kullanacak şekilde düzenlenmelidir.¹³Tesisat sisteminin uygun fiyatlı olması için tesisatın doğru planlaması önemlidir. Boruların dolaşacağı yerler doğru tespit edilirse, mümkün olduğunca kısa yoldan çıkışa bağlanırsa sistem o kadar az maliyetli olur. Özellikle de yüksek yapılarda ortak bir tesisat boşluğu kullanmak gerekir.

Yüksek yapılarda tesisat konusunda önemli bir diğer faktörde basınç ayarındır. Her kata eşit miktarda suyun sağlanması için basınç kontrol sistemleri kurulmalıdır. Ayrıca en yüksek kata bile yeterli suyun sağlanması için hidrofor kullanılması gerekir. Alt katlarda oluşacak basınç farklılığı için ise, basınç düşürücü sistemler kurularak oluşacak yoğun basınç engellenir.

3.3.3. Kullanılan Gereçler

Aşağıda başlıklar altında banyo tarihi boyunca banyoda kullanılan gereçler ele alınmıştır.

3.3.3.1.Kurna

Eski çağlardan bu yana Anadolu'da insanlar taşları oyarak kaseler yapmış, çoğu zaman da bu kaseleri su ile doldurarak temizlenmişler, dini ayinlerde kurban kanları akıtmışlardır. Sonraki yıllarda Roma ve Yunan'da da hamamların içinde bu yunaklara rastlanmıştır.

Bu yunaklar eski çağlarda küvet görevi görmüş, içerisine su doldurularak yıkanılmıştır. İçindeki suyun sıcak kalması için ise altına ateşler yakılmıştır. Bu taş yunaklar daha sonra hamam kültürünün gelmesiyle 'kurna' adını almıştır.

¹³Neufert – Yapı Tasarımı 1998

Bu yunaklar yalnızca hamamlarda kullanılmamıştır. Aynı zamanda çeşmelerin musluk altlarına da bu kurnalardan yerleştirilmektedir. Hamamdaki kurna ile çeşmedeki kurnanın farkı ise, hamamdaki kurnanın altında suyu boşaltacak bir gider deliği yokken çeşmedeki kurnanın altında suyu tahliye edecek bir delik bulunur.

Roma döneminden, Selçuklu ve Osmanlı dönemine gelindiğinde kurnalarda ihtişam göze çarpmaktadır. Taş ve mermer yunaklarda oyma, bezeme ve çeşitli motiflerle kurnalar süslenmiştir(Bknz: Şekil 3.18).

Şekil3.18Hamam kurnası örneği- efesmermer web sitesi

Kurnalar 19. Yy. a gelindiğinde zengin insanların evlerine girmiş, hamam sefaaları bir süre de evlerde devam etmiştir. Geçmişte halkın sıkça kullandığı hamamlar günümüzde halen ihtişamıyla lüksü sembolize etmektedir.

3.3.3.2.Küvet

Girit ve Ege Adaları'ndaki küvet örnekleri günümüze kadar ulaşmış, kullanımını sürdürmüştür. Küvetlerde de tıpkı kurnalardaki gibi motifler, oyma ve kabartmalar görülmüştür. Fransa'nın 'Louvre Müze'sinde güzel küvet örnekleri sergilenmektedir.

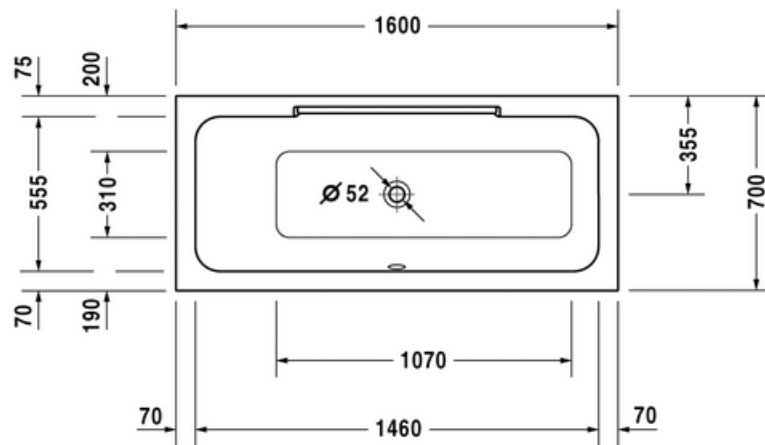
Yunanlılarda küvet bugünkü işleviyle kullanılmamaktaydı. Kişi tek başına yıkanmaz, yanında mutlaka biri olur, başına su döker, yardımcı olur.

Önceleri küvetlerin altına ocaklar yakılarak içindeki suyun sıcak olması sağlanırdı. 19. Yy. sonlarına doğru icat edilen gazlı şofbenler kısa zamanda Avrupa'ya yayılmıştır. (İpek Fitöz 99)

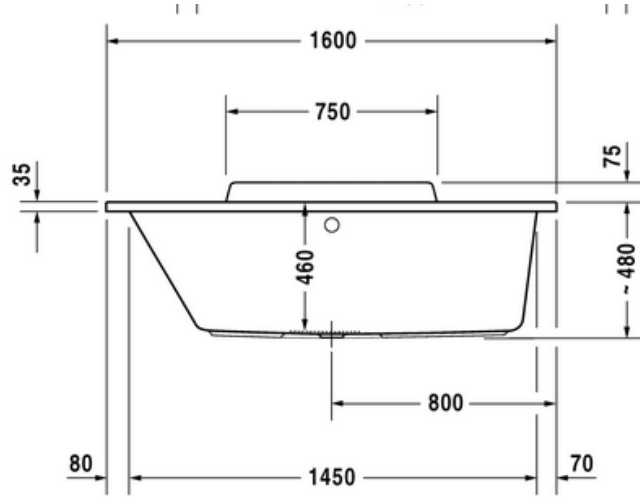
20. yy. da ise, pratik bir banyo gereci arayışı duş teknesini ortaya çıkarmıştır (Bknz: Şekil 3.19). Tüm dünya pratik bir temizlik aracına kavuşmuş ve kolayca benimsemiştir. Zamanla bu yıkanma gerecinin ergonomik standart ölçüleri oluşmuş seri üretime geçilmiştir.(Bknz: Şekil 3.20 ve Şekil 3.21).

Şekil3.19Akrilik küvet (Matteo Thun tasarımı)- duravit web sitesi

Şekil3.20Duravit 160/70 küvet teknik çizimi-duravit web sitesi

Şekil3.21Duravit 160/70 teknik çizimi- duravit web sitesi

3.3.3.3.Lavabo

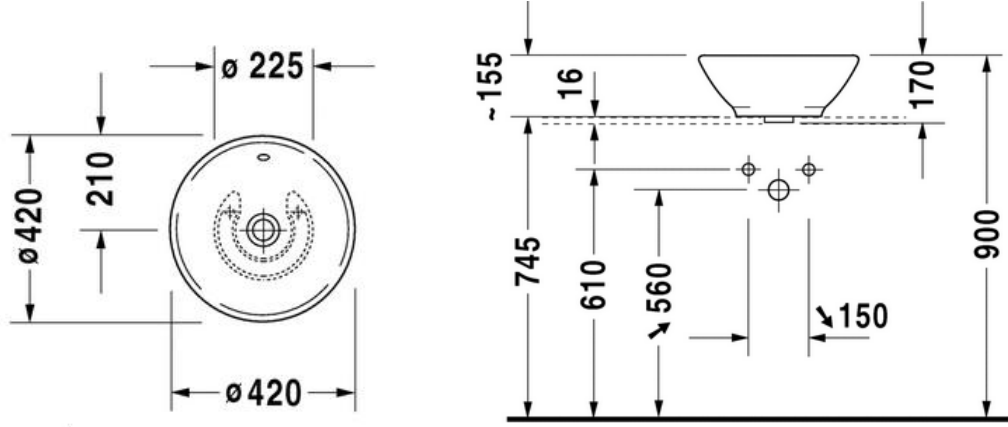
Lavabolar yalnızca el ve yüz yıkarken etrafı kirlilememek için bir araç değildir. Aynı zamanda lavabolar, pis suyu kanalizasyona bağlayan bir sistemin de gözle görünen kısmıdır.

Günümüzde pek çok malzemedен üretilebilen lavabolar için genellikle banyolarda seramik, mutfaklarda ise, emayeden üretilenler sıkça tercih edilmektedir. Yükseklik de yerden ortalama 80 cm. olmalıdır (Bknz: Şekil 3.23)

Latince ‘yikanacağım’ anlamına gelen ‘lavabo’ sözcüğünden gelen lavabolar bugün evlerin vazgeçilmez bir parçası olmuştur (Bknz: Şekil 3.22).

Şekil3.22Çanak banyo lavabosu-duravit web sitesi

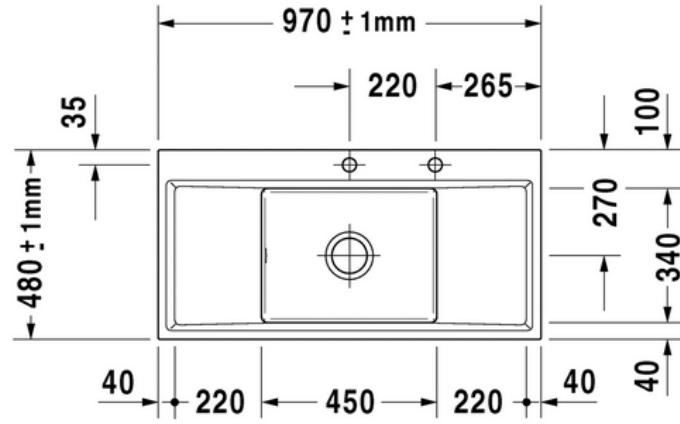
Şekil3.23Çanak banyo lavabosuteknik çizimi-duravit web sitesi

İnsanların el yıkama alışkanlıkları ise, Ortaçağdan bu yana devam etmektedir. Ortaçağda soylu insanların elleri hizmetkarları tarafından su dolu bir kasenin masaya konmasıyla yıkanır. Anadolu’da da örneğini sıkça gördüğümüz su dolu ibrik ve boş bir kase yardımıyla el yıkama alışkanlığı da Ortaçağdan gelme bir yöntemdir.

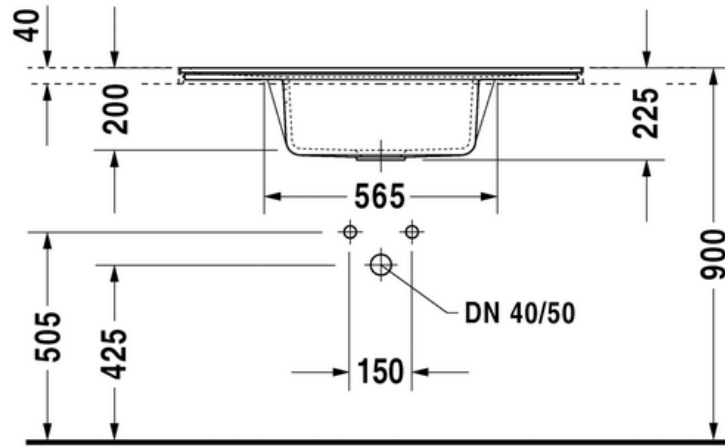
Günümüzde ise pek çok lavabo tipi vardır (Bknz: Şekil 3.24). Örneğin; ayaklı, duvara asılı, tezgahlı (tezgaha gömülü veya çanak biçiminde tezgah üstüne monte) veya engelliler için özel tasarlanmış lavabolar bulunmaktadır (Bknz: Şekil 3.25 ve Şekil 3.26).

Şekil3.24Mutfak lavabosu-duravit web sitesi-kiora model

Şekil3.25 Mutfak lavabosu teknik çizimi- plan-duravit web sitesi

Şekil3.26 Mutfak lavabosu teknik çizimi-kesit-duravit web sitesi

3.3.3.4. Tuvalet

İlk çağlardan bu yana insanların ihtiyaçlarını gidermek için, Türklerin kullandığı 'hela' tipi tuvalet kullanıldığı görülmüştür (Bknz:Şekil 3.27). Ayak basmak için iki yanında taş bulunan ve ortası topraktan açılan çukur olan bu tuvalet tipi Osmanlı'dan Avrupa'ya yayıldığı için İtalyanca 'Türk tarzı' anlamına gelen 'alla turca' kelimesinden gelen 'Alaturka Hela' adıyla bilinmektedir. (Efe Türkel)

Şekil3.27Erzincan Üzümlü ilçesi Altıntepe köyünde bulunan ilk çağ tuvalet örneği, dünya bülteni web sitesi

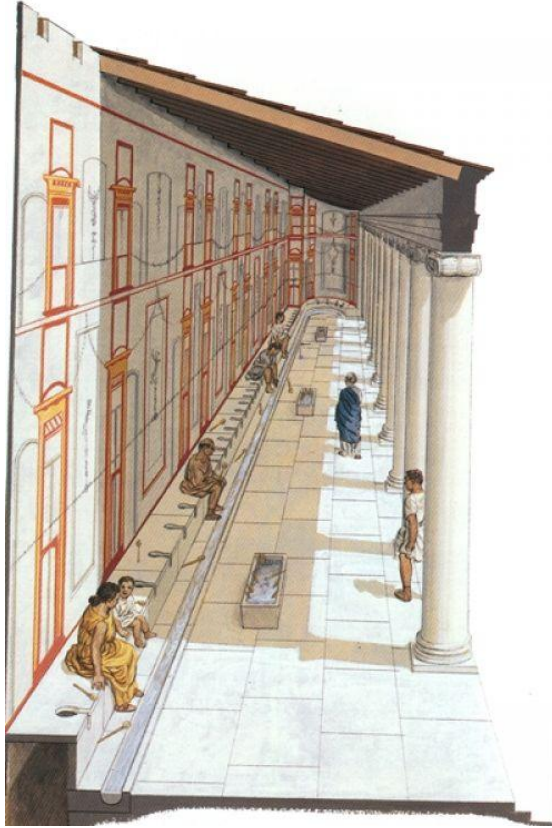
Efes antik kentinde bulunan tuvalet tipi ise, klozet adı verilen oturaklı tuvalet tipiyle alaturka hela tipi tuvaletin karışımı bir modeldir(Bknz: Şekil 3.28). Bu modelin ilginç yanı alışık olduğumuz bireysel ve kapalı tuvalet tipinden uzak olmasıdır. Model, açık alanda yan yana dizilmiş tuvaletlerden oluşmaktadır(Bknz: Şekil 3.29). Bunun anlamı Antik Çağda hamamdaki gibi tuvalette de bir sosyallik göze çarpmaktadır. İnsanlar yalnızca yıkanırken değil, tuvalette de toplu halde bulunurlar.

Şekil3.28Efes antik kenti hela tipi tuvalet örneği, İzmir (G.Arıkan 2012)

Şekil3.29Efes antik kenti sıralı tuvaletörneği, İzmir (G.Arıkan,2012)

Şekil3.30Antik çağda tuvalet kültürü resmedilmiş-aktüel arkeoloji web sitesi

Antik tuvaletlerde yan yana oturan insanlar bir yandan ihtiyaçlarını giderirken bir yandan da sohbet etmektedirler (Bknz: Şekil 3.30). Altan ısıtılan suların geçtiği kanallar sayesinde taş oturakta üşümemektedirler. Önlerinden geçen ikinci kanal sayesinde ise, tuvalet sonrası temizlikleri sağlanmaktadır. Antik kent aynı zamanda kanalizasyon sistemiyle de gelişmiş bir kent görüntüsü yaratmaktadır.

Klozetin kullanılmaya başlandıktan sonra ise, alaturka tuvaletlerin kullanımı oldukça azalmıştır. Uzmanlar sağlığa uygunluk açısından alaturka tuvaletlerin tercih edilmesi gerektiğini söylediler de klozet özellikle hasta, yaşlı, çocuk, kilolu insanlar ve hamilelerde kullanım açısından kolaylık yaratmaktadır.

Günümüzde rezervuarlı, sifonlu klozetler kullanılıyorsa da önceleri tuvaletler kötü koku yaydıkları için genellikle ev dışında konumlandırılması tercih edilirdi. Buna rağmen İndus Vadisi Medeniyetlerine ait Harappa ve Mohanjo-Daro şehirlerinde gelişmiş kanalizasyon sistemleri ve sifonlu tuvaletler görülmüştür.¹⁴

3.3.3.5.Bide

Avrupa'daki klozet modellerinde taharet musluğu bulunmamaktadır. Bu sebeple klozetle yan yana monte edilen bide, belden aşağıyı temizleme amacıyla yerleştirilir(Bknz: Şekil 3.31).

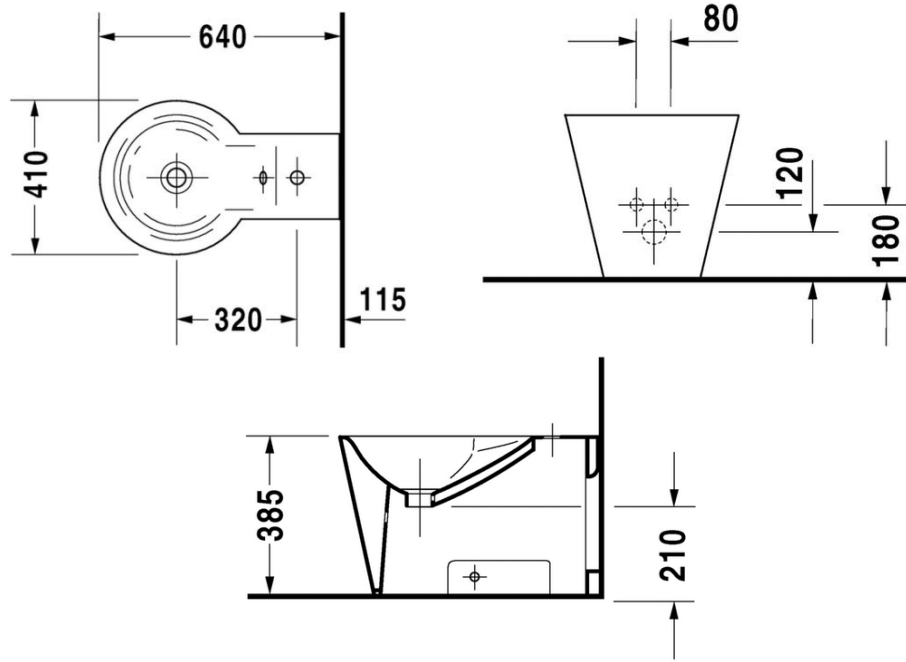
Ata biner gibi oturlan bidelerde, armatürle suyun sıcaklığı ayarlanabilmekte, yukarı doğru su fışkırtarak belden aşağıyı temizlemektedir(Bknz: Şekil 3.32).

Kirli suyu tahliye edip, temiz su sağlayan bidelerde sifonla su tahliyesi yapılmaktadır.

¹⁴www.wikipedia.org – Banyo başlıklı yazı

Şekil3.31Philippe Starck tasarımı Bide-duravit web sitesi

Şekil3.32Bide teknik çizimi-Duravit web sitesi-starck1 bide modeli

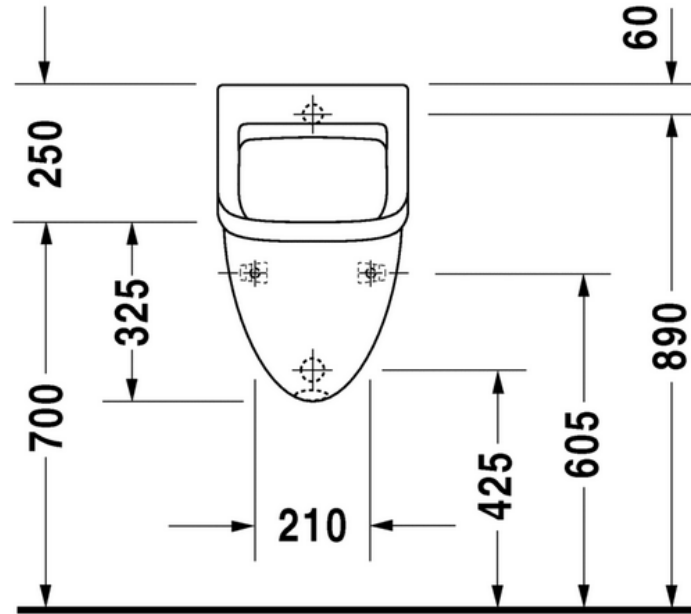
3.3.3.6.Pisuar

Pisuarlar, erkeklerin kullandığı bir tuvalet gerecidir(Bknz: Şekil 3.33). Çoğunlukla ortak alanlarda kullanılan tuvaletlerin erkekler için olan bölümlerinde bulunurlar. Avrupa’da yaygın olan bu tuvalet gereci Fransızca ‘su akıtma’ anlamına gelen bir sözcüktür.

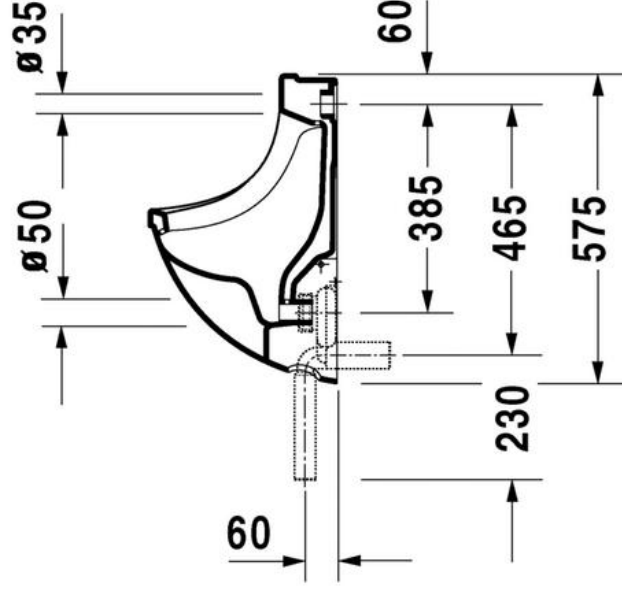
Sifonlu ve sifonsuz iki çeşit pisuar bulunur(Bknz: Şekil 3.34). Çoğunlukla duvara asılı modeli tercih edilir ve yerden yükseklikleri kişilerin yaş gruplarına göre farklılık gösterir(Bknz: Şekil 3.35).

Şekil3.33Philippe Starck tasarımı Pisuar-Duravit web sitesi

Şekil3.34Pisuar ön görünüş teknik çizimi-Duravit web sitesi

Şekil3.35Pisuar yan görünüş teknik çizimi-Duravit web sitesi

3.3.3.7.Musluk

Çeşme ve kaynaklarda suyun akıtılıp, kesilmesine yardımcı olan, kaynağın ağzına takılan gerece 'musluk' denilmektedir.

Romalılarda suyun sadece akmasına yardımcı olan, suyu kesmeyen ağızlıklar bulunurdu. Bu ağızlıklar kaynağın ağzına takılır ve genellikle hayvan başı figürlerinden yapılırdı. Selçuklu ve Osmanlı'da da bu tip boru ağızlıklar bulunurdu. Fakat Roma İmparatorluğu'ndan farkı bu ağızlıklar çok sade, düz bir boru biçimindeydi. (İpek Fitöz,99)

Şekil3.36Klasik Kurna musluğu-karel web sitesi

Mahalli çeşmelerden sonra evlerde de musluk kullanılmaya başlanmıştır. Eve suyun ulaşmasıyla suyu arıtma ihtiyacı daha çok önem kazanmış, iki aşamalı arıtmalar yapılmaya başlanmıştır. İlk aşamada kum, toprak gibi iri tanelerden arındırılırken, ikinci aşamada su, mikroplardan arıtılırdı.

Muslukların kullanımı yaygınlaştıkça Osmanlı'da madencilikte önem kazanmaya başlamıştır. Musluklar bakır ve pirinçten yapıldığı için bakır ve pirinç madenciliği ilerlemiştir(Bknz: Şekil 3.36). Farklı dönemlerde farklı motiflerin kullanıldığı için musluk modelinden Osmanlı'nın hangi döneminde kullanıldığı anlaşılabilir.

Armatürler günümüzde çok çeşitlidir. Banyo, mutfak gibi farklı ıslak hacimlerde farklı modeller tercih edilmektedir. Günümüzde model çeşitliliği dışında değişik ihtiyaçlara hizmet eden fonksiyonel armatürler de geliştirilmiştir. Engelli, çocuk ve yaşlılar için özel olarak banyo ve tuvaletler yapılabilmektedir. Bu tip banyolar da, daha kolay kullanılabilir, hareket sensörlü armatürlerle desteklenmektedir.

4. MOBİL KONUT KAVRAMI

4.1.Mobil Konut Nedir?

Mobil konutlar; hareketli, kendi içinde yer alan mekanizma ve imkanlarla yer değiştirebilen konutlardır.

Mobil konutlar, fabrikalarda bütün olumsuz iklim koşulları göz önünde bulundurularak üretilmektedir. Bütün olarak veya parçalar halinde üretilip, parçalar halindeyse; tır, uçak veya gemi gibi araçlara yüklenerek, bütün halinde ise; başka bir aracın çekmesi yoluyla taşınmakta, monte edileceği yere getirilmektedir. Mobil konutlar günümüzde; kolay kurulum ve taşınması, iklim koşullarına uyum sağlaması, esnek yapıda olması, kişinin ihtiyaçlarına göre organize olması, içindeki; aydınlatma, tesisat ve diğer detaylarıyla hazır oluşu ve çok amaçlı olması gibi özellikleri nedeniyle tercih sebebi olmaktadır. (Emre Akbaş 2010)

Mobil konutlar, çevresine kolayca uyum göstermesi, işlevini kusursuz yerine getirmesi amacıyla tasarlanmış konutlardır. Çadırlarla başlayan yolculuğunda bugün; acil durumlarda barınak, tatillerde konaklama, çalışma mekanı olma ve sağlık hizmetleri mekanı gibi pek çok alanda karşımıza çıkmaktadır.

4.1.1. Mobil Konut Tarihçesi

Mobil konut göçebe hayatının ayrılmaz bir parçasıdır. Özellikle göçebe bir yaşam tarzını uzun yıllar benimsemiş Türkler için, mobil konut çok önemli olmuştur.

Şekil4.1Yurt çadır-edebiyat ve sanat akademisi web sitesi

Mobil konutların bilinen en eskilerine ‘yurt’ adı verilmektedir. Bu yurtlar aynı kültürden gelen Kırgızlar için de çok önemli olmuş, Kırgızistan bayrağında ‘yurt’ adı verilen çadıra yer verilmiştir. Bu yurtlar, Kırgızlar için aynı zamanda vatanlarını temsil etmektedir ve bayraklarında da yer etmektedir(Bknz: Şekil 4.2).

Şekil4.2Yurt çadırı figürlü Kırgızistan bayrağı- türk dünyası mühendis ve mimarlar birliği web sitesi

Göçebe hayat süren kültürler için önemli olan çadır, yerleşik hayat süren kültürler için de önemli hale gelmiştir. Özellikle belirli bir süre yerleşik düzeninden ayrı kalan insanlar mobil konutları tercih etmişlerdir. Çadır, karavan ve kamp için kullanılan prefabrik yapılar bunun en güzel örnekleridir.

Çadırlardan sonra ilkel mobil konutlardan biri de karavanlardır. Bilinen ilk ilkel mobil karavanlar İngiliz Çingenerinin kullandığı hayvanlar tarafından çekilen modeldir. 1500’lerde görülen bu model, 18.-19.yy da geliştirilmiştir(Bknz: Şekil 4.3).

Şekil4.3İngiliz Çingene karavanı- Türkmen sitesi web sitesi

Teknolojinin gelişmesiyle motorlu araçlar hayatımıza girmiştir ve karavanları da motorlu taşıtlar çekmeye başlamıştır. 1920’lerde başlayan bu model, çoğunlukla kamp için tercih edilmiştir(Bknz: Şekil 4.4).

Şekil4.41920 yılı karavan örneği-time türk web sitesi

1943’ler de karavan uzunlukları artmış biden fazla odalı modeller üretilmiştir. 1948’lerde, karavanların içine banyo ve tuvalet eklemiştir. 1970’lere gelindiğinde ise, fabrikasyon mobil konutlar üretilmeye başlanmıştır(Bknz: Şekil 4.5).

Şekil4.51980li yıllardakifabrikasyon karavan örneği-time türk web sitesi

Günümüzde yalnızca ihtiyaç olmaktan çıkan mobil konutlar, gelişen teknolojiyle birlikte kullanıcılarına lüksü de vaat etmektedir. Bunun en güzel örnekleri; yatlar, treylerler, karavan gibi tasarım ve teknolojiye sınır tanımayan mobil mekanlardır (Bknz: Şekil 4.6).

Şekil4.6Günümüz teknolojik karavan örneği-time türk web sitesi

4.2.Mobil Islak Hacimler

Mobil ıslak hacimlerin duvar, taban ve tavan panelleri cam elyafı takviyeli plastik malzemeden çift cidarlı ve ortada sert poliüretan köpük ile sandviç yapıda imal edilmektedir. Cam takviyeli plastik panellerin içe bakan yüzleri ile birbirleri ile birleşme yüzeylerinden suya, kimyasal maddelere, darbe ve çizilmelere dayanıklı olan ve panele rengini veren jelkot katmanı bir malzeme değil, panel yapısının bünyesinde bulunan bir malzemedir.

Mobil ıslak hacimler, değişik ölçülerdeki plan tipleri ve formlara göre ve her tip için özgün olarak tasarlanmış taban, tavan ve duvar panellerinin birleştirilmesiyle oluşan prefabrike bir kabin sistemidir.

4.2.1. Mobil Banyolar

Günümüzde kullanılan şekliyle olan banyoların mobil hale gelmeleri 1948'ler de karavan içlerine yerleştirilmeleriyle olmuştur. Bundan önce banyo ve tuvaletler göçebe kültüründe mobil değillerdi. Genellikle yerleşilen mekana çukurlar kazılarak ihtiyaç giderilmekteydi.

Karavan kültürüyle mobil hale dönüşen banyolar, prefabrik konutlar, çadır kentler gibi her alana adapte edilmiştir (Bknz: Şekil 4.7). Bununla birlikte teknoloji de kullanılmaya başlanmış; kendi kendini temizleyebilen klozetler, televizyon

ekranları, müzik sistemleri gibi teknolojik ürünler mobil banyolar lüksü de içinde yer almaya başlamıştır.

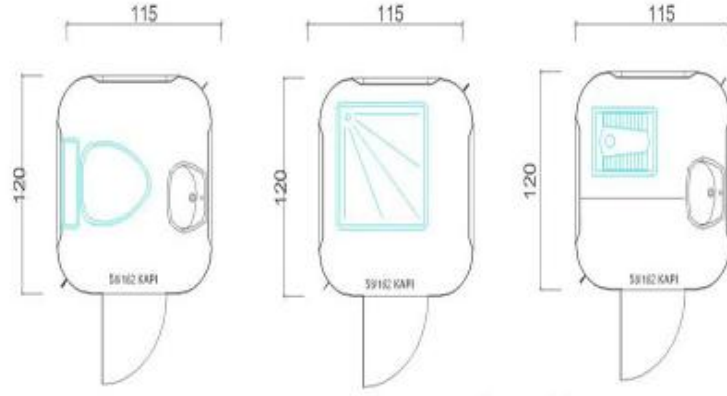

şekil4.7Karavan içi banyo-casavan web sitesi

Mobil banyolarda teknoloji adapte edilen başlıca mobil konutlar; yatlar, yüzen evler, treylerler, ve karavanlardır. Bu tip mobil banyolar yalnızca ihtiyaç değil, lüks ve teknoloji de göz önünde bulundurularak tasarlanmaktadır.

şekil4.8Polyester mobil tuvalet kabini- karmod web sitesi

Şekil4.9Mobil tuvalet kabin teknik çizimi-karmod web sitesi

İhtiyaçlar sayesinde bulunan ve geliştirilen mobil konutlar, mimarlar ve içmimarlar tarafından işlevselliği geliştirilerek farklı tasarlanmaya başlanmış, demonte sistemi sayesinde kullanıcıya sonsuz çözümler sunmaktadır(Bknz: Şekil 4.8).

Mobil ıslak hacimleri, şehir merkezlerinde umumi tuvalet olarak görebileceğimiz gibi, afet durumlarında veya işçi konutları gibi mobil konutların içinde veya etrafında da konumlandırılabilirler(Bknz: Şekil 4.9).

4.2.2. Mobil Mutfaklar

Mobil mutfakların diğer taşınmaz mutfaklardan farkı çok daha fazla fonksiyonel olması gerekliliğidir. Mobil mekanlar sınırlı alanlardır ve bu alana birkaç mekan sığdırılmalıdır(Bknz: Şekil 4.10). Mutfak ise, hareket alanı gerektiren bir alan olduğu için mobil mutfaklarda bir gereçle birkaç fonksiyon yaratmak gerekir. Örneğin; köşe dolaplar raylı olmalı ve ulaşılabilir olmalı, kapaklarda menteşeli yerine raylı sistemler tercih edilmelidir. Böylece dar alandan maksimum kullanım alanı yaratılmış olur.

Şekil4.10Mehrzeller tasarımı geleceğinkaravan mutfağı-club noble and royal web sitesi

Mobil mutfaklar bugün yalnızca karavan, yat, treyler gibi mobil konutlarda değil aynı zamanda mobil kafe ve yiyecek stantlarında da kullanılmaktadır. Bu mobil mekanlardaki mutfaklar da alışveriş merkezleri veya şehirlerin işlek noktalarında bir kent mobilyası gibi yer almaktadır.

Kafe veya yiyecek stantlarındaki mobil mutfaklarda amaç, basit bir elektrik ve su sistemiyle kullanıcıya pratik ve basit bir mutfak hizmeti sunmaktır(Bknz: Şekil 4.11). Mekan sahibi hem maliyetten tasarruf etmekte, hem de kilit noktalara yerleştirdiği mobil kafe sayesinde daha geniş kitlelere ulaşma imkanı bulmaktadır. Günümüz tüketim toplumlarında da mobil mutfakların örneklerine de sıkça rastlanmaya devam edilecektir (Bknz: Şekil 4.11).

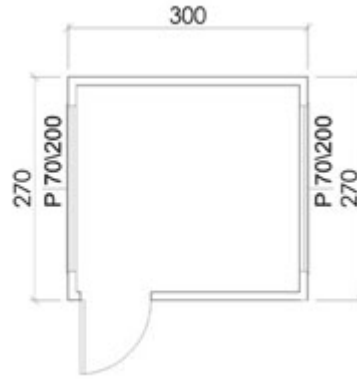
Şekil4.11Mobil kafe kabini-karmod web sitesi

Şekil4.12Mobil kafe kabin yan cephe çizimi-karmod web sitesi

Şekil4.13mobil kafekabinin ön cephe çizimi-karmod web sitesi

Şekil4.14Mobil kafe kabin planı-karmod web sitesi

4.3.Mobil Islak Hacimde Tesisat

Islak alanların normal tesisatları genel olarak çok harcama ve zaman gerektirmektedir. Islak alanlardaki gereksinimler genelde benzer olduklarından, prefabrikasyon ürünler için müsaittir. Prefabrikasyon ürünler, özellikle toplu konutlar, çok aileli binalar, yazlıklar, kabinler, monte edilen borularla birlikte kat ve oda yüksekliklerinde aksesuarlı objeler prefabrik olarak hazırlanmaktadır. Kompakt hücreler, değiştirilebilir ölçülerle uygulanır.¹⁵

¹⁵Neufert – Yapı Tasarımı 1998

Mobil ıslak hacimde pis su, temiz su, elektrik ve havalandırma tesisatları mevcuttur. Tesisat bağlantıları hazır kabine dahil biçimdedir. Konumlandırılacağı yere geldikten sonra binadaki tesisat sistemine bağlanır. Son olarak elektrik akımı verilerek kullanıma hazır hale gelir.

Mobil ıslak hacimde en önemli unsur, sistemde bir arıza olduğunda kolay müdahale edilebilir biçimde tesisat sistemi kurulmasıdır (Bknz: Şekil 4.12). Düzgün bir sistem montajı, sisteme müdahale edecek yapıdaki teknik ekip açısından da kolaylık sağlayacaktır (Bknz: Şekil 4.12). Sistemin en büyük avantajıda; hem kolay kurulması hem de sistemin kolay müdahaleye uygun olması, gerektiğinde de kolayca kaldırılabilmesidir (Bknz: Şekil 4.13 ve Şekil 4.14).

4.3.1. Kurulumu

Kurulum mobil mutfak satan firma tarafından kolayca kurulmaktadır. Sistemin demonte olup, en geniş olanı dahi 90 cm kapıdan kolaylıkla geçmektedir. Sistem, vinç yardımıyla istenilen kata ulaşabilir. Parçalar halinde gelen mobil ıslak hacim saatler içinde kullanıma hazır hale getirilmektedir. Tesisat sistemi içerisinde bulunan mobil ıslak hacimi yalnızca kullanılacak noktadaki tesisat sistemiyle birleştirmek yeterli olacaktır.

Taban paneli altına yekpare pis su sistemi, duş teknesi gideri ve orta gider montajı ile tutturulur. Taban paneli, üstüne duvar panelleri montajına başlamadan önce kesin montajın yapılacağı esas yerine getirilir ve burada ayar-eğitim civatalarının yardımıyla teraziye getirilir. Tekrar montaj çalışması mesafesi ihtiyacına kadar geriye çekildikten sonra duvar panelleri, hem duvarla taban panellerinin birleşme yüzlerine, hem de duvar panellerinin birleşme yüzlerine silikon tatbiki yapılarak birleştirilir ve civataları sıkılarak birleşimler sağlamlaştırılır. Duvar panelleri ve kapı kasasının civatalarının sıkılmasından sonra tavan paneli oturtulur ve panellerin birleşimi tam anlamıyla hazır banyo kabinini oluştururlar. Temiz su, pis su, elektrik ve havalandırma bağlantılarının tamamlanmasıyla hazır banyo kabini kullanılır hale gelir. (Mim.Bekir Sıtkı Arat)

4.3.2. Sökülüp Zarar Vermeden Kaldırılması

Mobil ıslak hacimler fonksiyonu gereği yer değiştirilmeye müsaittir. Bu sebeple sökülüp taşınırken ve farklı bir yere monte edilirken de fonksiyonunu kaybetmemesi ve zarar görmemesi gerekmektedir.

Bu işlem de monte edilmesi gibi, yine yetkili kişiler tarafından yapılmalıdır. Tesisatı sisteminden ayırırken dikkat edilmeli hem ayrıldığı tesisat sistemine, hem de yeni yerindeki tesisat sistemine zarar verilmemelidir. Özellikle tarihi yapılarda kullanılan bu sistemi sökerken ve takarken özellikle dikkat edilmelidir. Kullanım amacı yapıyı korumak olan bu sistem, eğer sökülüp takılırken zarar verilirse amacından uzaklaşmış olacak, duvar örüp banyo yerleştirmekten farkı kalmayacaktır. Bunun için sistemdeki en önemli aşama, kurulum ve kaldırma aşamalarıdır.

Mobil ıslak hacmin parçaları, sağlam ve eksiksiz bir şekilde yerinden çıkarılmalı ve yeni yerine aynı şekilde monte edilmelidir. Bu şekilde ıslak hacim çok kez kullanılabilmekte ve maliyetini çıkartmaktadır.

Türkiye’de görmeye alışık olmadığımız bu sistem Avrupa ülkelerinde sıkça kullanılmaktadır. Bu sistem Türkiye’de kullanılmaya başlandığında sayısı hiç de azımsanmayacak tarihi eser niteliğindeki butik otellerin dokuları yıllar boyu özelliğini korumuş olacaktır.

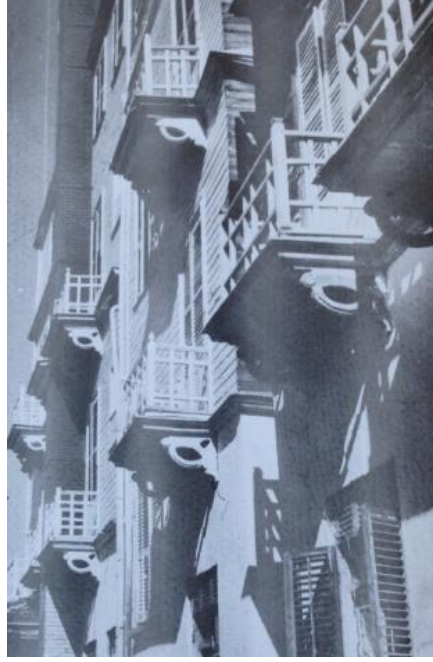
Örneğin; Edirne Kervansarayı otel olarak kullanılmaktadır. Oda içindeki ıslak hacimler doku bütünlüğünü bozmuş ve dokuya zarar vermiştir. Sabit ıslak hacimler kira süresi dolduğunda başka bir amaçla kullanılmak istenirse sökülürken de dokuyu daha fazla tahrip edecektir. Bunun yerinde mobil ıslak hacim tercih edilseydi, tüm bu zararlar yaşanmayacak, mekanın yeni fonksiyonuna uyumu da daha kolay olacaktır.

5. UYGULAMA ÖRNEKLERİ

5.1.Büyükada Splendid Palas Otel Örneği

5.1.1. Tarihçesi

1911 yılında açılan otel, pek çok yönden adanın en konforlu otellerinden biri olma özellikleri taşımaktadır.

Şekil5.1Splendid Palas Otel (Pars Tuğlacı, 95)

Büyükada'da 23 Nisan Caddesi üzerinde 71 numarada yer alan otelin 74 odası bulunmaktadır (Bknz: Şekil 5.1). Sakızlı Kazım Paşa tarafından Kaludi kalfaya yaptırılmıştır.

Otelin girişte bir resepsiyon bankosu, sağında yemek salonu, solunda oturma salonu bulunmaktadır. Oturma salonunun duvarında F.Dubreuil, Jul.Ratzkowski, yemek salonunun duvarında ise, Jul.Ratzkowski ve H.Mocel gibi batılı ressamların tabloları vardır. (Pars Tuğlacı 95)

Şekil5.2Otelin girişi (1980) (Pars Tuğlacı,95)

Otel, Beyoğlu Tokatlıyan Oteli'nden Dikran, Tavit ve Onnik adlarında üç Ermeni garson tarafından işletilmek üzere kiralanmıştır (1911). Üç Ermeni garson, borç alarak kiraladıkları bu oteli baştan aşağı dekore etmişlerdir.

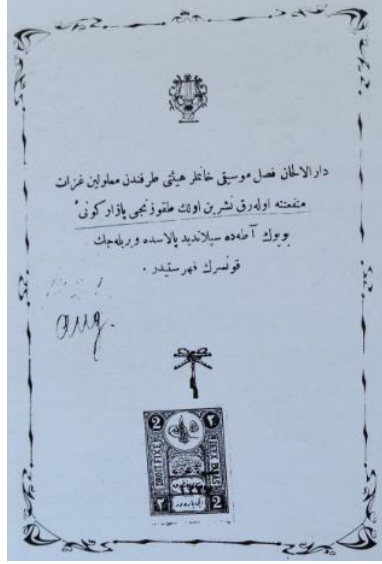
Otelin bütün mobilyaları 'Ostro-Ottoman'(Avusturya-Osmanlı) mobilya fabrikasından, hasır koltuk takımları Lion'dan, 'DDO' monogramlı bütün çatal bıçak ve gümüş yemek takımları Paris'teki ünlü 'Christophle' firmasından ve nihayet kristal bardak, tabak, çanak takımları, havlu ve battaniyelere varıncaya kadar bütün eşyaları Avrupa'dan getirilmiş, ayrıca bütün dünya içkilerini içeren bir de kav oluşturulmuştur(Bknz: Şekil 5.2). (Pars Tuğlacı95)

Otelin açıldığı dönemde Büyükkada'daki elektrik yokken Splendid Palas'ta jeneratörle kesintisiz elektrik sağlanmaktaydı. Elektik sağlamanın yanı sıra, kuyudan su çekilmesi ve asansörün çalışması da jeneratörle sağlanmaktaydı.

Otel, savaş sırasında Devlet tarafından hastane olarak kullanılmıştır. Sonraları yeniden işletmeye açılan otel bu kez kiralayan müşteriler tarafından eşyalar çalınmıştır.

I. Dünya Savaşı'na kadar gayrimüslim ailelerin eğlence ve balolar düzenlediği, orkestralar eşliğinde akşam yemekleri yenen bir mekanken ihtişamını kaybetmeye başlanmıştır. Bu balolardan biri; 9 Ekim 1921 Pazar günü Darülhan (Kadınlar Konservatuvarı) Fasıl Heyeti tarafından malul gaziler yararına bir Türk

Musiki konseri verilmiştir. Konser programında; III. Selim, II. Mahmut, İtri Dede Efendi, Arifi Hasan Ağa, Ziya Paşa, Tamburi Numan Ağa, Hanende Manuk Ağa, Hacı Arif Bey, Miskali, Mahmud Celaleddin Paşa ve Hanende Andon Efendi'nin besteleri çalınmıştır(Bknz: Şekil 5.3). (Pars Tuğlacı95)

Şekil5.39 Ekim 1921 tarihli konser ilanı (Pars Tuğlacı)

Zamanın caz kralı olarak ünlenmiş Gregor (Kirkor) 1935-1938 yıllarında, haftasonları kendi oluşturduğu caz orkestrası topluluğuyla düzenli olarak 'Avrupa Geceleri' programları düzenlenmiştir(Bknz: Şekil 5.4). (Pars Tuğlacı,95)

Şekil5.4Fransız dergisinde yayınlanan' Kirkor' karikatürü(Pars Tuğlacı)

5.1.2. Restorasyonu ve Bugünkü İşlevi

Restorasyondan önce o yıllardaki tüm oteller gibi Splendid Otelde de ortak ıslak hacim kullanılmaktaydı. Değişen turist ihtiyaçlarıyla birlikte her odaya bir

banyo gereksinimi ortaya çıkmış, bu sebeple de odalara banyo ilaveleri yapılmak istenmiştir.

Dokuya zarar vermeden ıslak hacim yerleştirmenin en güzel yolu mobil sistemler olduğundan, mobil ıslak hacimler oda içine yerleştirilmiştir. Tarihi doku zarar görmeden ihtiyaçlar karşılanmıştır.

Mekan daha sonra başka bir amaçla kullanılmak istenirse kolaylıkla eski haline döndürülebilmektedir. Dünyada sıkça başvurulan yöntemlerden biri olan bu sistem Türkiye’de pek az tarihi mekanın kullandığı bir sistemdir. 2013 yılı sonunda kadar otel doğru bir restorasyonla varlığını sürdürmekteydi.

5.1.3. Mobil Islak Hacim Yerleşimi ve Dokuya Uygunluğu

Otelde kullanılan ıslak hacim sistemlerinden tamamı 2014 yılına kadar mobil sistem olarak faaliyet göstermekteydi. Fakat 2013 yılı sonunda yapılan restorasyon sırasında birkaç oda içine duvar örülerek, sabit banyo sistemleri yerleştirilmiştir. Böylece dokunun bütünlüğünde bozulma meydana gelmiş, tarihi doku zarar görmüştür.

Mobil ıslak hacim kullanılan odalarda tarihi dokuya zarar verilmemiştir. Dokuya zarar vermemek bu durumda yeterli değildir. Bunun yanında dokudaki bütünlüğün bozulmaması da önemlidir. Bunun içinde, mobil ıslak hacmi mekanla bütünleştirmek önemlidir. Splendid Palas örneğinde mobil ıslak hacim yerleştirilen odalarda aynı zamanda mekan bütünlüğünün aynı şekilde korunmuş olması da başka bir olumlu detay olarak göze çarpmaktadır.

5.2. Büyükada Meziki Hotel Örneği ve Proje Geliştirilmesi

Köşkler, boyutları, gösterişleri ve geniş bir bahçe içinde olmaları itibarıyla İstanbullu zenginlerin konutlarıydı. Köşkler çoğu zaman konaklar ile benzeşen özelliklerinden dolayı karıştırılmaktadır. Bir konuta köşk denilebilmesi için mutlaka bahçesinin bulunması gerekir. Bunun yanı sıra şehir merkezinde olan bir yapıya köşk denilemez. Bunlar; Sultanahmet civarı olan dönemin şehir merkezinde bulunan konaklardır. Köşkler Erenköy, Çamlıca ve Boğazda bulunan koru içerisindeki yapılarıdır.

Meziki de sayfiye yeri olan Büyükkada'da bulunması ve bahçesinin olması itibariyle köşk statüsündedir. Otel işlevi kazanmadan önce konut olarak kullanılmakta olan bir köşktür. Bu sebeple yapıya otel fonksiyonu kazandırılması eski otelleri restore etmekten daha önemlidir. Mekana farklı bir fonksiyon kazandırılarak yenilenmesi, diğer yenileme türlerinden daha farklıdır. Mekan hem yeni amacına uygun düzenlenecek, hem zarar görmeyecek, hem de doku bozulmayacak ve başka mekanlar ilave edilecektir.

Yapıya proje geliştirilirken ön önemli nokta, köşke zarar vermeden, tarihi doku ve bütünlüğe dokunmadan eksikliklerini gidermek olmuştur. Yapıda var olan banyo ve tuvaletin ortak olması sebebiyle oda içi ıslak hacim eklemesi gerekmektedir. Öncelikle eksikliği giderirken dokuya uygun seçimler yapmak gerekmektedir. Otelde var olan, ortak kullanılan banyo ve tuvalet de dokuya uygun olmaması itibariyle yalnızca ihtiyacı karşılama amacıyla düzenlenmiştir. Ancak proje geliştirirken önemli olan ortak banyoyu düzenlemek değil, oda içi ıslak hacim eksikliğini gidererek kattaki ortak banyoyu iptal etmek daha uygun görülmüştür.

Bölgenin dokusu itibariyle çok sayıda köşk bulunması ve turistik açıdan gözde bir bölge olan Büyükkada'da aynı statüde birçok turizm amaçlı konaklama mekanı olan köşk bulunması itibariyle bölgede inceleme yapılmıştır. Aynı statüde olmasa bile ortak banyodan oda içi banyoya geçiş yapan Splendid Palas Otel ile karşılaştırma yapılarak, tarihi yapıya en uygun ıslak hacim modeli olan 'mobil ıslak hacim' seçilmiştir.

5.2.1. Tarihçesi

“Malul Gazi Caddesinde (Maden) yaklaşık 850 metrekarelik bir alanda yer alan 18 numaralı 16 odalı ve çatı katı ile beraber dört katlı bahçeli kagir köşk, ilk sahibi Meziki'den satış yoluyla Masehyan kızı Sofi Şahbaz'a, Lüsi Karayan, onun ölümünden sonra da oğlu Vahe Karayan ve eşi Nadya 'ya geçmiştir. Duvar ve tavanları çok güzel nakışlarla süslüdür.”¹⁶

5.2.2. Restorasyonu ve Bugünkü İşlevi

Meziki Köşkü de diğer pek çok köşk gibi restorasyonlar geçirmiş ve bugünkü kullanılır durumuna gelmiştir. Tavan süslemeleri ile bilinen ve pek çok dizi ve filme

¹⁶Pars Tuğlacı, 'Tarih boyunca İstanbul Adaları'

mekan da olan bu köşkte, kullanılan eşyalar aslına uygun halde restore edilmiş ve korunmuştur. Fakat aynı özen ıslak hacimlerde görülmemektedir.

Meziki'nin ev olarak inşa edilmiş olması butik otele çevrilmesinde zorluklar ortaya koymuştur. İlk olarak oda boyutları otel odası için yeterli genişlikte görülmemiştir. Bu, diğer örneklerde ki gibi sabit banyo yapılamamasından anlaşılmaktadır. Fakat mobil ıslak hacim düşünülmediği için ortak banyo-tuvalet kullanımına devam edilmiştir.

Mobil ıslak hacim, mekan için ideal bir ıslak hacim alternatifidir. Bu sayede mekanın dokusunu bozmadan oda içi banyo ihtiyacı karşılanmış olacaktır. Kullanılmakta olan ortak banyo da dokuya uygun olmadığından, mekanda dokuya uygun banyo kullanımı gerekmektedir.

5.2.3. Islak Hacimlerin Bugünkü Durumu

Otel bugün ıslak hacim olarak iki mekan kullanmaktadır. Bu mekanlar bir ortak banyo ve yanında bir ortak alafranga tuvalettir (Bknz: Şekil 5.5). Bu iki ıslak hacim dışında otelde müşterilerin kullanabileceği başka ıslak hacim bulunmamaktadır.

Otelde oda içi ıslak hacim bulunması otelde kalan müşterilerin rahat etmesi açısından önemlidir. Oda içi ıslak hacim bulunmadığı mekanlar günümüzde fazla rağbet görmemektedir.

Ortak ıslak hacim kullanan oteller, tarihi mekan sınıfına da giriyorlarsa restorasyon yapmak ve odaya ıslak hacim ilave etme yoluna gitmektedirler(Bknz Şekil 5.6).Yapıya zarar vermemek, mekan içi bütünlüğü bozmamak ve müşteri rahatını sağlamak konularının üzerinde tek tek durmalıdır (Bknz: Şekil 5.7). Bütün bu maddeleri aynı anda sağlayacak bir proje araştırılmalı ve geliştirilmelidir.

Bunun için en fonksiyonel ve pratik çözüm mobil ıslak hacimlerdir. Otelin az sayıda odasının bulunması maliyeti düşürecektir. Otelin tarihi dokusunu koruması, iç mekan tasarımı ve mobilyalarının döneme ait havasını koruyor olması sabit banyo ilavesinin uygun olmayacağı anlaşılmaktadır (Bknz: Şekil 5.8). Sabit banyo eklendiği takdirde dokuya zarar vermenin yanı sıra mekan içi bütünlüğü de bozulacaktır.

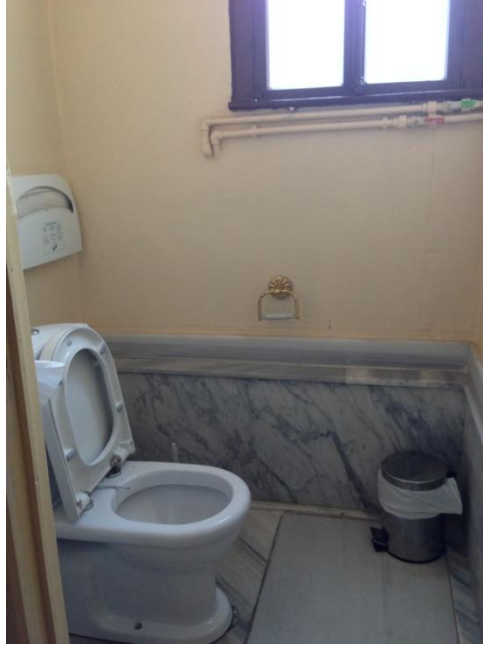
Şekil5.5Meziki Otel ortak banyo (G.Arıkan 2013)

Şekil5.6Meziki Otel küvet içi armatür (G.Arıkan 2013)

Şekil5.7Meziki Otel tuvalet (G.Arıkan 2013)

Şekil5.8Meziki Otel ortak tuvalet, klozet (G Arıkan 2013)

5.2.4. Projenin Binaya Sağlayacağı Katkı

Günümüzde otel anlayışı değişmiş, artık ortak banyo kullanımı ortadan kalkmıştır. Eskiden konaklama mekanlarını mecburen kullanılmakta, çoğunlukla erkekler iş amaçlı seyahat etmekteydiler. Seyahat amacı değiştikçe, kadınlarda seyahat etmeye başladıkça ve konfor ön plana çıkıp, rekabet arttıkça ortak banyo tercih edilmemeye başlanmıştır.

Bina tarihi yapı olduğu için bina içine duvar örülerek, tesisat boruları görünür bir banyo tesisatı yerleştirmek dokuya zarar verecektir. Yerleştirilen banyo modern bir banyo görüntüsü vereceği için de mekan içi bütünlük bozulacaktır.

Mobil ıslak hacimler tarihi yapılara hazır bir şekilde getirilip yerleştirildikleri için mekana duvar örmek gerekmez. Bununla birlikte görünmeyecek biçimde duvar arkasından geçen tesisat boruları da saklanmış olacaktır. Mekan içi görüntü de, mobil ıslak hacmin dış rengini mekana uygun boyayarak veya doku bütünlüğünü koruyacak bir ahşap kaplamayla sağlanabilmektedir.

Mobil ıslak hacimlerin tarihi mekanlarda kullanım amacı; kullanıcıya hem tarihi dokuda konaklama imkanı sunarken hem de konfordan fedakarlık etmeyecekleri rahatlığı sağlamaktır.

Günümüzde tarihi yapılar kiralanarak otele dönüştürülmekte ve işletilmektedir. Geliştirilen mobil ıslak hacim projeleriyle tarihi yapılar, istenildiği zaman otel, istenildiği zaman tekrar konuta çevrilebilmektedir. Meziki otelde bu durumda bir tarihi yapıdır ve henüz ıslak hacim projesi geliştirilmemiştir. Yapıya uygun olan ıslak hacim ilavesi mobil sistemden seçilmelidir. Yapı sahibine geçtiğinde konut olarak kullanılmak istenebilir, başka fonksiyonlar kazandırılmak istenebilir. Yapı fonksiyon değişikliğine giderse, mobil ıslak hacim tüm bu senaryolara olanak sağlayacaktır. Büyükada bu durumdaki pek çok yapıya ev sahipliği yapmakta, çok az işletme sahibi bu sistemden ve sistemin kolay uygulanabilirliğinden haberdar olmaktadır.

5.2.4.1.Avantajları

Mobil ıslak hacimlerin avantajları şunlardır;

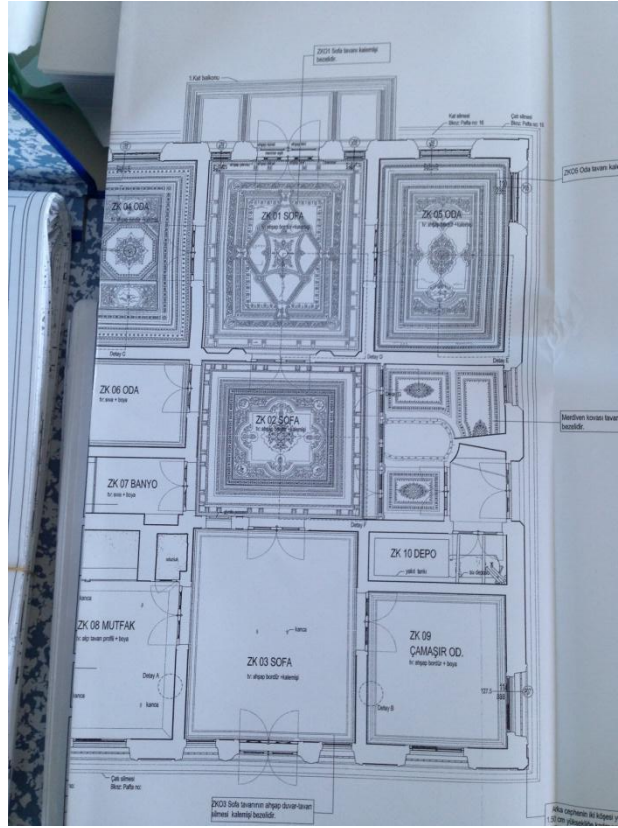
- * Kurulumu sıfırdan bir banyo inşa etmekten daha kolaydır. Bu sebeple zamandan tasarruf sağlar.
- * İş gücünden tasarruf sağlar (en büyük ıslak hacmi iki kişi taşıyabilmektedir).
- * Tesisat arızalarında müdahale kolaylığı sağlar.
- * Tarihi dokuya uyum sağlaması daha kolaydır.
- * Daha küçük ölçekteki mekanlara uygun, kolay tasarımlar yapmaya açıktır.

5.2.4.2.Dezavantajları

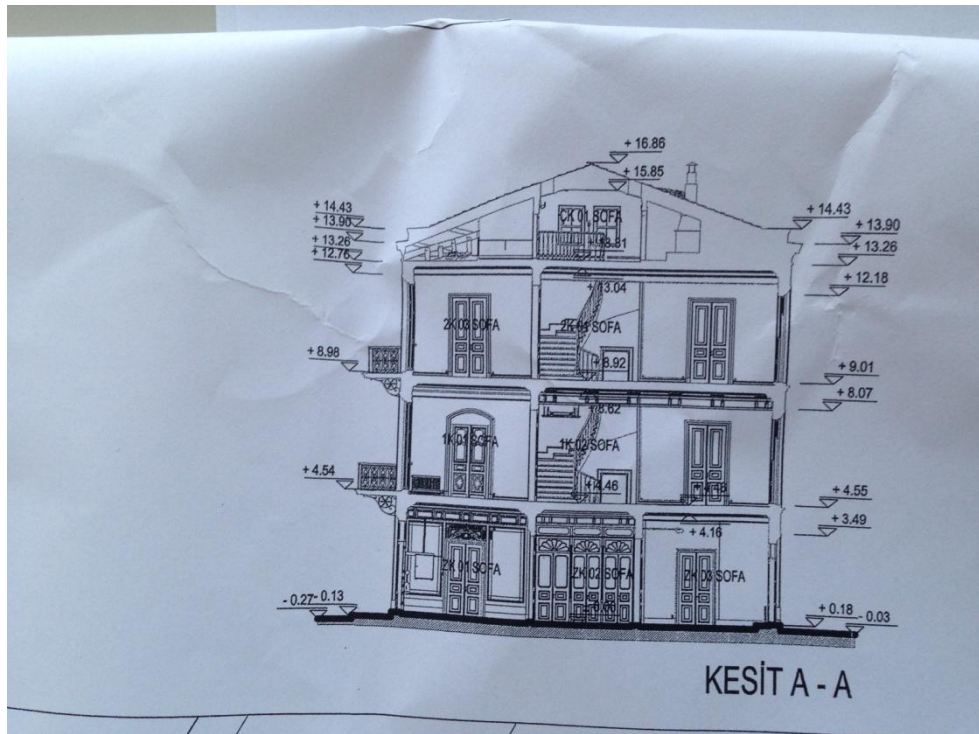
Mobil ıslak hacimlerin dezavantajları şunlardır;

- * Maliyeti pahalıdır (özellikle çok odalı yapılarda toplam maliyet artacaktır).
- * Ülkemizde sistemi kuran çok sayıda alternatif firma bulunmamaktadır.
- * Ülkemizde sistemi uygulamış yapı sayısı azdır.
- * Ülkemizde sistem iyi tanıtılmamıştır ve sistemle ilgili önyargılar vardır.

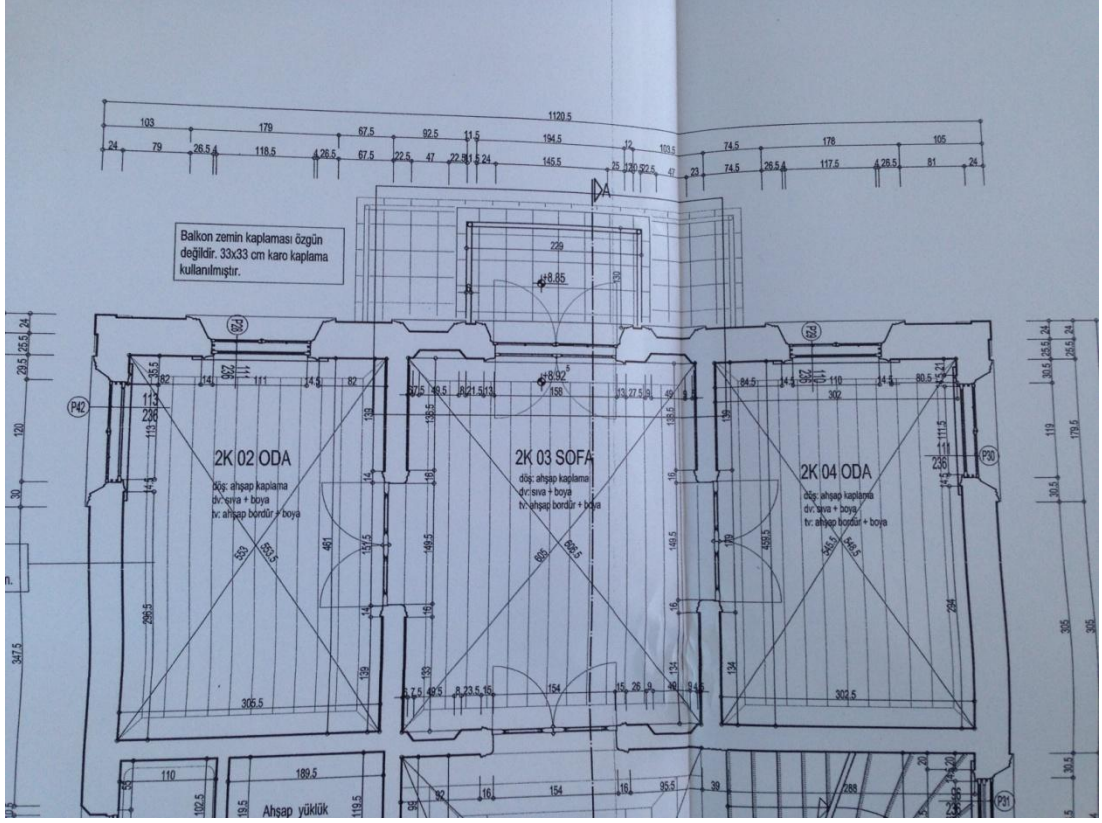
5.2.5. Eski ve Yeni Çizimler

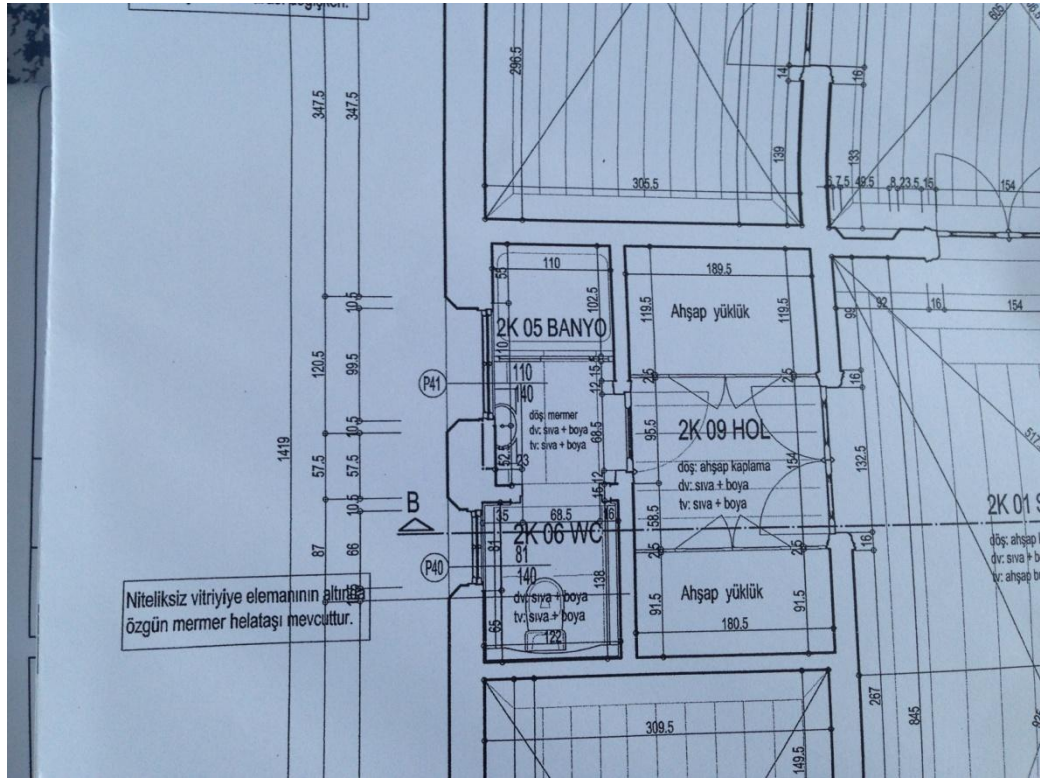
Şekil 5.9 Meziği Otel tavan işleme detay planı-Adalar Belediyesi Arşivi

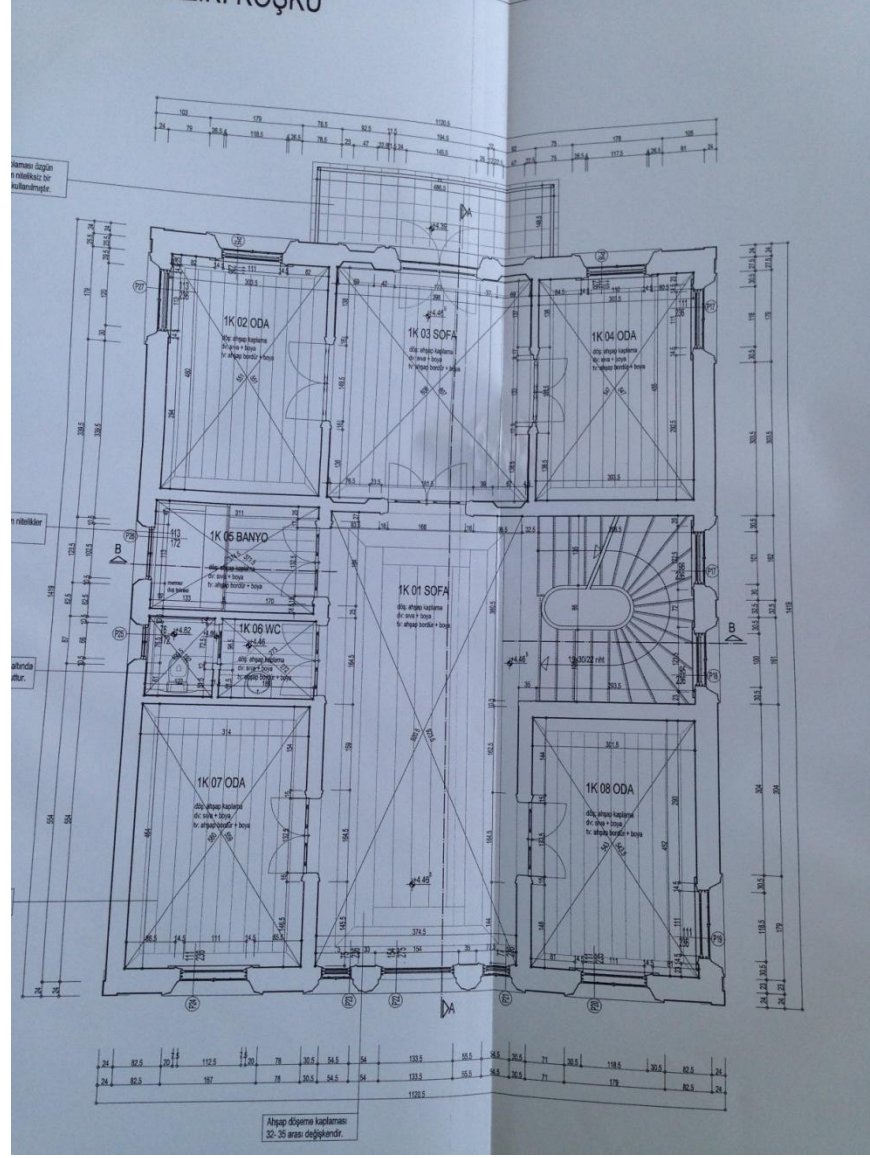
Şekil 5.10 Meziği Otel kesit örneği-Adalar Belediyesi Arşivi

Şekil 5.11 Meziki Otel oda planı örneği-Adalar Belediyesi Arşivi

Şekil 5.12 Meziki Otel ortak banyo ve ortak wc planı-Adalar Belediyesi Arşivi

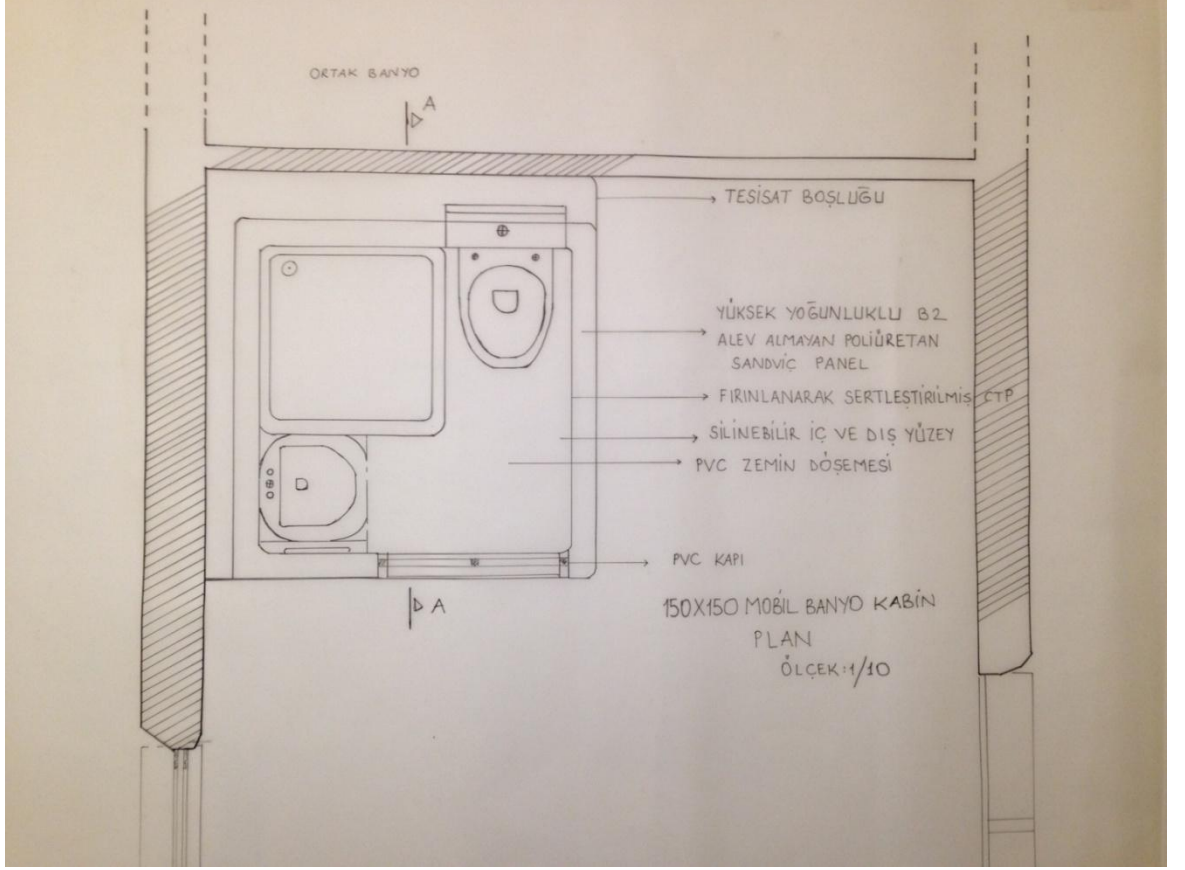
Şekil 5.13 Meziği Otel kat planı örneği-Adalar Belediyesi Arşivi

Meziği Otel'in bugün bulunduğu durumun daha net anlaşılabilmesi açısından önem taşıyan plan ve kesitlerin fotoğrafları yukarıda yer almaktadır.

Şekil 5.9 da beklide dokuya uygun kalan nadir yerlerinden biri olan tavan işlemleri yer almaktadır. Şekil 5.10 da binanın A-A kesidine yer verilmiş, Şekil 5.11 mobil ıslak hacim yerleştirilmesi önerilen odaların planları örnek gösterilmiştir.

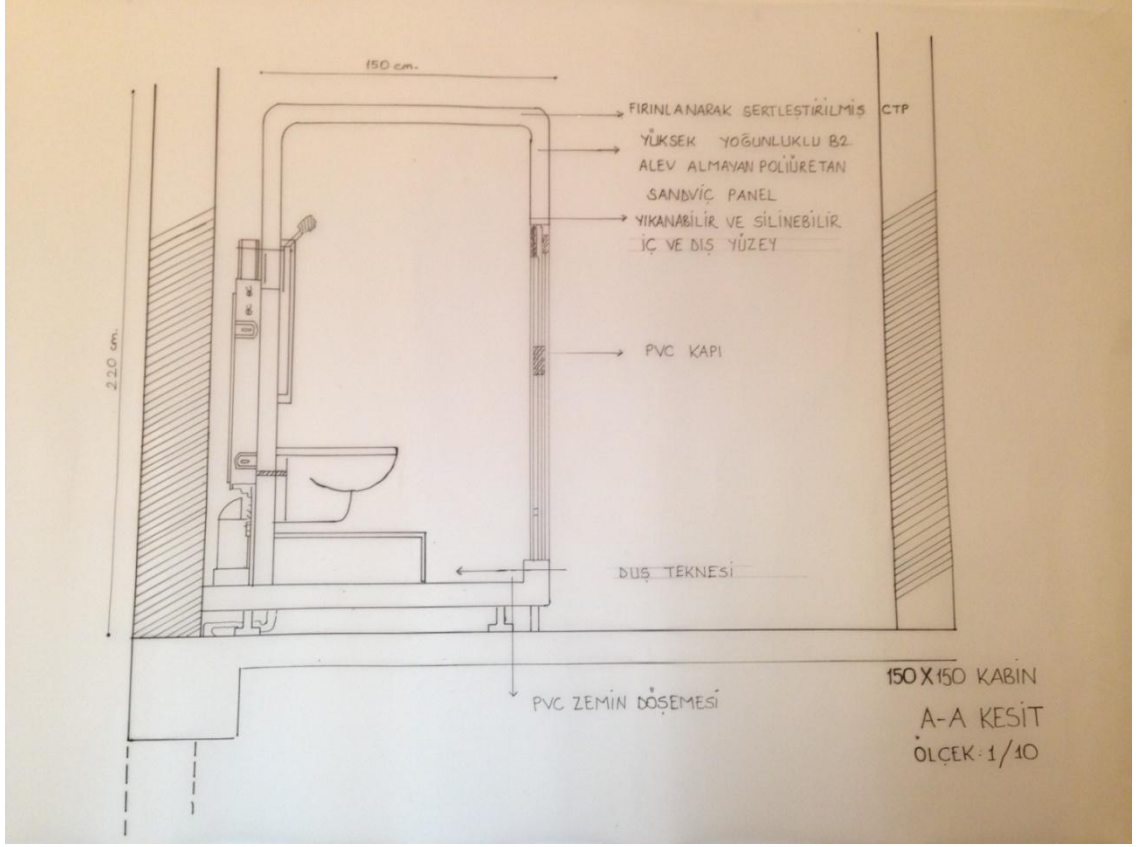
Şekil 5.12 de dokuya uygun olmayan ortak banyo ve tuvalet planı örnek gösterilmiş, Şekil 5.13 de ise, ortak banyo ve tuvalet katının genel planına yer verilmiştir.

Aşağıda ise, Meziki Otel için geliştirilen mobil ıslak hacim projesi yer almaktadır.

Şekil 5.14 Meziki Otel Projesi- Karmod mobil kabin yerleştirilmiş oda planı

Şekil 5.14 de Meziki Otel için geliştirilen projenin, mobil kabin yerleştirilen kat planı yer almaktadır. 150x150 mobil kabin odanın ortak banyo ile olan ortak duvarına yerleştirilmiş, aynı tesisat sistemine bağlanılacak şekilde konumlandırılmıştır.

Şekil 5.15 Meziki Otel Projesi- Mobil Kabin Kesiti

Şekil 5.15 de Meziki Otel için geliştirilen projede kullanılan kabinin kesiti görülmektedir.

5.2.6. Fotoğraflar

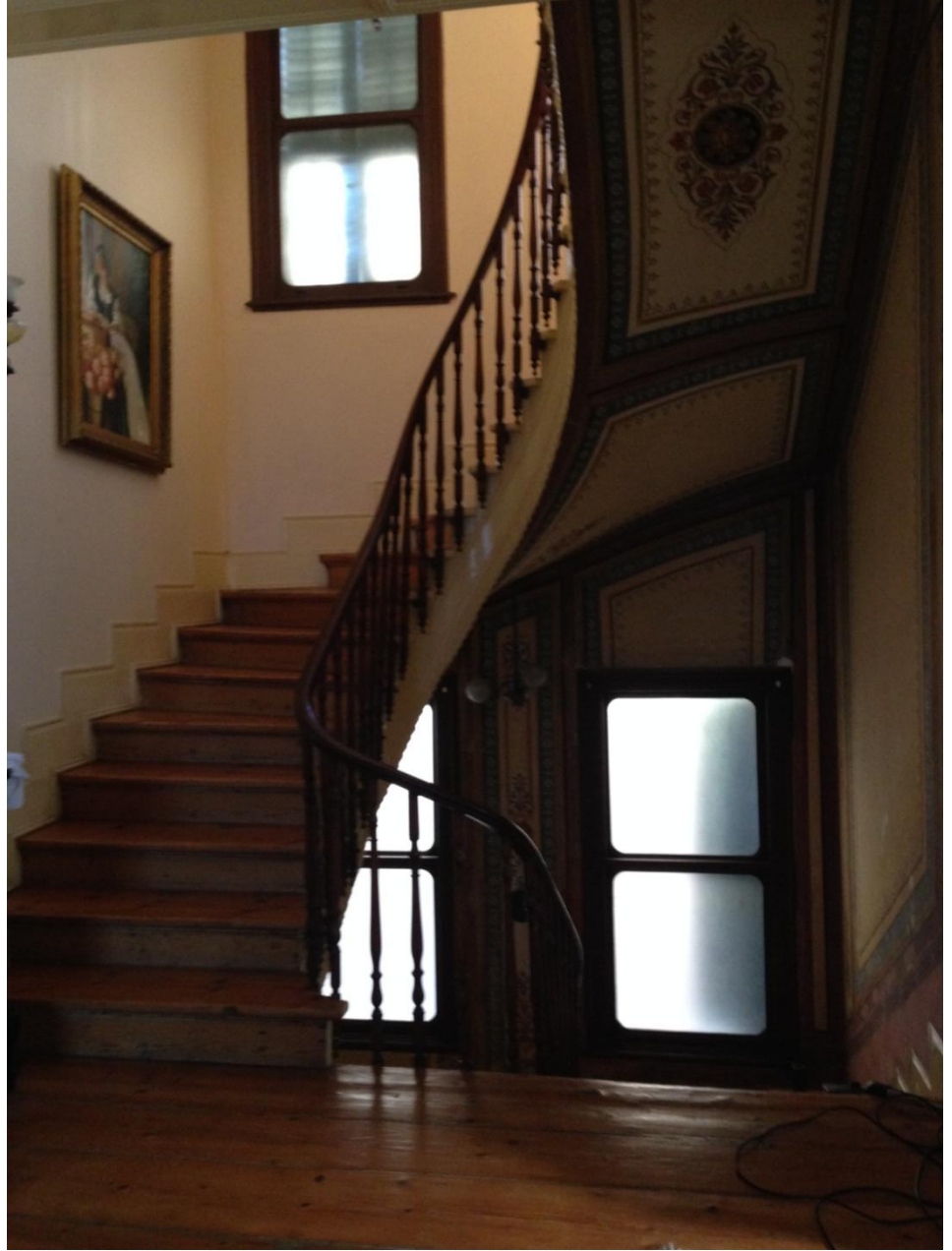
Şekil 5.16 Meziki Otel odasının yatak görüntüsü (G.Arıkan 2013)

Meziki Otel odası yatak ve dolapları iledönemin izlerini taşımaktadır. Piriç yatak başlığı buna en güzel örnektir.

Şekil 5.17Meziki Otel odası ahşap iç kapı (G.Arıkan 2013)

Şekil 5.16 da Meziki Otel'in oda kapıları yer almaktadır. Dokuya uygun görünse de üzerine metal elbise askıları çakılması görüntüyü kötü etkilemektedir.

Şekil 5.18Meziki Otel merdiven ve tavan işlemleri (G.Arıkan 2013)

Şekil 5.17 da görüldüğü gibi Meziki Otel'in ahşap merdiven ve tavan işlemleri korunmuştur.

Şekil 5.19 Meziki Otel odalar arasında yer alan dinlenme alanı (G.Arıkan 2013)

Şekil 5.18 de Meziki Otel'in odalara açılan alanındaki dinlenme alanı yer almaktadır. Ayrıca şekilde otelin masif ahşap döşeme ve ahşap pencere kepenkleri de rahatlıkla görülmektedir.

6. SONUÇ

Tarihi yapılar, buldukları bölgeye, yapılış amacına ve tarihi önemine göre değerlendirilmektedirler. Restorasyon yapılırken bu değerlerin göz önüne alınması gerekmektedir.

Turizm anlayışının değişimi ile tarihi yapılar pek çok konuda değer kazanmıştır. Turistler için tek düze otel anlayışından çok, bölgenin tarihi doku ve kimliği yaşayabilecekleri butik otellerde konaklamak tercih sebebi olmaya başlamıştır.

Tarihi yapıların yeniden fonksiyon kazanarak turizme katkı sağlaması çok yönlü planlanması gereken bir konudur. Yapı, değer kazandırırken teknolojiden faydalanmalı, dokusu korunmalı, özgünlüğünü kaybetmemeli, bunun yanında etrafından soyutlanmamalıdır.

Mobil mekanlar mekandan kazanım için kullanıldığı gibi, tarihi yapılara fonksiyon kazandırılması konusunda da büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Tarihi butik oteller, çoğunlukla kiralanarak işletilmektedir. Bu bağlamda mekanda değişiklik yapıldıktan sonra el değiştirmekte ve yeni fonksiyonlar kazandırılmaya çalışılırken yapı zarar görmektedir. Mobil mekanların amacı bu değişikliklere imkan sağlarken yapıyı korumaktır.

Bu çalışma; tarihi yapıları koruyarak yeni fonksiyonlar kazandırılması, yeni çözümler uygulanırken yapının zarar görmesini engellemek için mobil sistemlerin iyi birer alternatif olduğunu olarak değerlendirilmesini sağlamaktır. Bunu yaparken Büyükkada'daki Splendid Palas Otel ve Meziki Otel'in ıslak hacimleri karşılaştırarak ele alınmıştır.

Değişim ve fonksiyon kazandırılması süresince yapı tarihi dokusunu korumalı, aynı zamanda zamanının gerisinde durmamalı, teknoloji ile gelenekseli, dokuya zarar vermeden bir araya getirebilmelidir. Eski doku ve özgünlüğe zarar vermeden ihtiyaç duyulan eksik hacimler eklenmelidir.

Tarihi yapıları değerlendirme konusunda hukuki ve kanuni aksaklıklar giderilmeli, mekanların dokuya uygun yenilenmesi teşvik edilmelidir. Restorasyon denetiminde yetki sahibi kişilerin de dokuya uygunluk konusunda titiz davranılmalı, yapı özgünlüğüne ve dokusuna zarar veren projeler uygulanmamalıdır.

7. KAYNAKLAR

a) Akademik Kaynaklar ve Kitaplar

AKBAŞ, Emre,(2010), Ekolojik Konutların Teknolojisi Ve İç Mekan Düzenlenmelerinin İncelenmesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ünv., Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

ARAT, Bekir Sıtkı, Konutlarda Yıkanma Hacimlerinin Geçirdiği Evreler Ve Çağdaş Çözümlerinin İncelenmesi

ÇELEBİ, M.Elif,(2010), S:123, İstanbul'un Tarihi Otelleri(1840-1914) Ve Koruma Kapsamında Galata Ve Pera Otellerinin Değerlendirilmesi, Yıldız Teknik Ünv., Doktora Tezi

ELDEM, S.Hakkı, Türk Evi, 1,2,3. Sayılar, Boyut Yayın Grubu

FİTÖZ, İpek,(1999) S:120-155, Islak Hacimlerin Tarihsel Perspektif İçinde İncelenmesi, Mimar Sinan Ünv.,Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

GENİM, S.,(2006), Konstantiniyye'den İstanbul'a, Suna İnan Kıraç Vakfı Yayınları, İstanbul,

GÜLERSOY, Çelik,(1997), Büyüka'da, Gülersoy Vakfı Yayını, İstanbul

İLTEN, Nadir, Yüksek Yapılarda Sıhhi Tesisat Problemleri, Balıkesir Ünv., Makale, Balıkesir (mmo.web sitesi)

KURT, Ebru, s:26, Teknolojik Gelişmelerin Modüler Konut Mutfak Tasarımına Etkileri, Kocaeli Ünv.

KÜÇÜKERMEN, Önder, (1996), S: 87-93-105, Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi, Türkiye Turing Otomobil Kurumu,

KÜÇÜKERMEN, Önder, GÜNER, Şemsi, (1995), S:195, Anadolu Mirasında Türk Evleri, İstanbul

NEUFERT, Peter (1998),S:248, Neufert Yapı Tasarımı, Beta Yayınları,

SAY ÖZER, Yasemen, (18 Ocak 2011), Roma Dönemi Hamamları Ve Kaunos Roma Hamamı Mimarisi, Bilim Teknik Dergisi, sayı:158

SÖZEN, Metin, (2006), S:102-107, Gelenekten Geleceğe Anadolu'da Yaşam Kültürü, Creative Yayıncılık

SÖZEN, Metin, (2001)Türklerde Ev Kültürü, İstanbul

TUĞLACI, Pars, (1995), Tarih Boyunca İstanbul Adaları, Cilt 1, Say Yayınları, İstanbul

TUĞLACI, Pars, (1992), Tarih Boyunca İstanbul Adaları, Cilt 2, Say Yayınları, İstanbul

TÜRKEL, Efe, (2002), S;101, Tarihsel Süreçte Batı Anadolu'da Yerel Kültürlerin Tuvalet Ve Banyo Alışkanlıklarının İncelenmesi, Dokuz Eylül ÜNV., İzmir

VON FURSTENBERG, Diane, (1993), THE BATH, Yayıncı: Random House

YÜKSEL, İlknur, (2009) Eski Türk Evinin Butik Otele Dönüşümünde Karşılaşılan Problemler(Safranbolu Evleri ve Soğukçeşme Sokağı Karşılaştırmalar), Sanatta Yeterlilik Tezi

b)İnternet Kaynakları

<http://www.aktuelarkeoloji.com.tr=78>

<http://www.dunyabulteni.netindex.php>

<http://www.evdizayn.info/dekorasyon-resimleri/>

<http://www.mimarizm.comhaberlerHaberDetay.aspxid=53664>

<http://www.technologyreview.com/view/426662/samsungs-smart-window/>

<http://www.adaahsap.com>

<http://www.airblade.dyson.com>

<http://www.arcelik.com- Patricia Urquiola tasarımı beyaz eşya serisi>

<http://www.ayhandemirel.com-ortaçağda yıkanma alışkanlıkları yazısı>

<http://www.banyodekorasyonu.info>

<http://www.duravit.com.tr>

<http://www.edebiyatvesanatakademisi.com>

<http://www.efesmermer.com>

[http://www.greendiary.com-\(by_harris A başlıklı yazı\)](http://www.greendiary.com-(by_harris A başlıklı yazı))

<http://www.hazirmutfaklar.net>

<http://www.kar-el.com.tr>

<http://www.karmod.com>

<http://www.maslak1453.com>

<http://www.mmo.org.tr>

<http://www.tdmmb.org.tr>

<http://www.timeturk.comtrfotogalerikultur-sanatgecmisten-gunumuze-karavanlar1>

<http://www.turkmensitesi.com/cingene.html>

<http://www.wikipedia.com>

<http://www.yakgaz.com>

<http://www.yapex.com>

<http://www.yapihaberleri.net-hafele başlıklı yazı>

<http://www.casavan.com>

<http://www.club.nobleandroyal.com>

<http://www.timeturk.com/tr/fotogaleri/kultur-sanat/gecmisten-gunumuze-karavanlar/19>

<http://www.timeturk.com/tr/fotogaleri/kultur-sanat/gecmisten-gunumuze-karavanlar/25>

<http://facadesconfidential.blogspot.com.tr/2011/12/cupples-products-tall-tale-of-american.html>

<http://www.digiturk.com.tr/belgesel/mega-yapilar-aldar-gokdeleni>

<http://www.belgun.tv/2012/04/ng-mega-yaplar-aldar-gokdeleni.html>

<http://creativehomeidea.com/architecture-design-classics-hong-kong-and-shanghai-bank-corporation-hsbc-designed-by-foster>

<http://fotogaleri.hurriyet.com.tr/galeridetay/38379/2/1/100-yili-askin-bir-tarih-pera-palası>

<http://www.buyukadaprincesshotel.com.tr>

<http://www.booking.com-perapalası oteli>

<http://www.londrahotel.net>

<http://www.thegrandtarabya.com>

8.ÖZGEÇMİŞ

1988 yılında İstanbul’da doğdu. Orta öğretimini Kazım Karabekir İlköğretim Okulu’nda, Lise Öğretimini Suadiye Hacı Mustafa Tarman Lisesi’nde tamamladıktan sonra 2006 yılında Haliç Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü başladığı lisans eğitimini 2010 yılında tamamladı. Staj ve çalışma deneyimlerinden sonra 2012 yılında Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı’nda başladığı Yüksek Lisans eğitimini tamamlamak üzere ‘Tarihi Yapılarda Taşınabilir Islak Hacimlerin İlavesinde Müdahale Yöntemleri’ konulu araştırmasına başlamıştır.